

20. juli 2011

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Folketingets Ombudsmands arbejde med ligebehandling af mennesker med handicap – 2010

REDEGØRELSE

J. nr. 2011-1024-9899/LF

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	2
2.	Behandlingsmåder	3
3.	FN's handicapkonventions artikel 33, stk. 2 og 3 – den særlige overvågningsfunktion.....	3 3
4.	Tilbagemeldinger fra ministerierne mfl.....	5
	Artikel 4 – Generelle forpligtelser	5
	Artikel 5 – Lighed og ikke-diskrimination	9
	Artikel 7 – Børn med handicap	10
	Artikel 8 – Bevidstgørelse	15
	Artikel 9 – Tilgængelighed	16
	Artikel 11 – Risikosituation og humanitære nødsituationer	26
	Artikel 14 – Frihed og personlig sikkerhed	27
	Artikel 16 – Frihed for udnyttelse, vold og misbrug	29
	Artikel 19 – Retten til et selvstændigt liv og til at være inkluderet i samfundet	29
	Artikel 20 – Personlig mobilitet	35
	Artikel 21 – Ytrings- og meningsfrihed samt adgang til information	36
	Artikel 23 – Respekt for hjemmet og familien	37
	Artikel 24 – Uddannelse	38
	Artikel 25 – Sundhed	44
	Artikel 26 – Habilitering og rehabilitering	46
	Artikel 27 – Arbejde og beskæftigelse	48
	Artikel 28 – Tilstrækkelig levestandard og social tryghed	56
	Artikel 30 – Deltagelse i kulturlivet, rekreative tilbud, fritidsaktiviteter og idræt ...	57
	Artikel 31 – Statistik og dataindsamling.....	62
	Artikel 32 – Internationalt samarbejde	63
	Artikel 33 – National gennemførelse og overvågning	63
	Artikel 49 – Tilgængeligt format.....	64
5.	Slots- og Ejendomsstyrelsen	64
6.	DSB – Banedanmark	65
7.	Kulturarvsstyrelsen	68
8.	Møder.....	69
9.	Egentlige handicaptilgængelighedsinspektioner.....	70
10.	Inspektionsvirksomhed bortset fra de egentlige handicaptilgængeligheds- inspektioner	79
11.	Konkrete/generelle sager	80
12.	Folketingets Ombudsmands arbejde – virkning af bedømmelsesgrundlag	85
13.	Underretning	86

1. Indledning

Folketinget bad ved beslutningsforslag af 2. april 1993 (B 43) Folketingets Ombudsmand om at "følge udviklingen i ligebehandlingen og eventuelt meddele påtale hvor dette er muligt inden for ombudsmandens kompetence".

I Folketingets Ombudsmands beretning for 2007, s. 727, er der redegjort for embedets arbejde med ligebehandling af mennesker med handicap på følgende måde:

"Der er primært tale om at Folketingets Ombudsmand i overensstemmelse med den ovennævnte folketingsbeslutning søger at foretage en overordnet overvågning af området på forskellige måder. Der er rejst flere generelle egen drift-sager på området, bl.a. om individuelle kørselsordninger, om tilgængeligheden til samtlige DSB-stationer mv., om tilgængeligheden i kriminalforsorgens institutioner og om tilgængeligheden til kirker. Og der er et løbende samarbejde med Center for Ligebehandling af Handicappede og De Samvirkende Invalideorganisationer (nu Danske Handicaporganisationer).

Der er også gennemført egen drift-undersøgelser af et antal byggesager fra Nyborg og Herlev kommuner (de kommunale dispensationer fra handicaptilgængelighedskrav, herunder i kommunens eget byggeri).

I forbindelse med den almindelige inspektionsvirksomhed er opmærksomheden også rettet mod handicaptilgængelighed. Specielt de gennemførte egentlige handicaptilgængelighedsinspektioner har ført til konkrete resultater og en øget opmærksomhed om disse spørgsmål.

Fra 2007 vil Folketingets Ombudsmand afgive en årlig redegørelse til Folketinget om hvad Folketingets Ombudsmand har foretaget sig på grundlag af folketingsbeslutningen af 2. april 1993. Redegørelsen vil blive offentliggjort bl.a. på Folketingets Ombudsmands hjemmeside og i årsberetningen."

Der er senest afgivet redegørelse af 2. august 2010 om arbejdet på området i 2009.

2. Behandlingsmåder

Folketingets Ombudsmands arbejde på området for ligebehandling af mennesker med handicap sker på mange forskellige måder: ved behandlingen af konkrete klagesager, ved behandlingen af konkrete sager rejst af egen drift, ved egen drift-sager af mere generel karakter, ved kontakt til handicaporganisationer, ved kontakt med offentlige myndigheder, ved at følge med på området og ved foredragsvirksomhed.

Arbejdet sker også ved samarbejde med Institut for Menneskerettigheder i forbindelse med instituttets udførelse af opgaven som særlig overvågningsfunktion efter FN's handicapkonventions artikel 33, stk. 2. Se nærmere nedenfor under punkt 3.

Et væsentligt bidrag til den årlige redegørelse er at Folketingets Ombudsmand fra samtlige ministerier modtager en tilbagemelding om hvad der er sket eller sker med hensyn til regeringens handicappolitiske initiativer. Socialministeriet står for at indhente og bearbejde disse tilbagemeldinger.

Endelig omfatter Folketingets Ombudsmands arbejde på området inspektioner, og navnlig de egentlige handicaptilgængelighedsinspektioner af offentlige bygninger mv.

Rapporter om handicaptilgængelighedsinspektioner kan læses på Folketingets Ombudsmands hjemmeside, www.ombudsmanden.dk.

Med henblik på at styrke Folketingets Ombudsmands arbejde på området har institutionen med virkning fra den 1. juli 2011 ansat en handicapkonsulent (på deltid). Ansat er cand.jur. Anders J. Andersen, der siden 2009 har deltaget i Folketingets Ombudsmands handicaptilgængelighedsinspektioner. Anders J. Andersen har som kørestolsbruger under inspektioner kunnet tydeliggøre de problemer som en kørestolsbruger møder under færd i den offentlige bygning. Med ansættelsen får Folketingets Ombudsmand mulighed for – i videre udstrækning end hidtil – at trække på Anders J. Andersens almene viden på området for ligebehandling af mennesker med handicap.

3. FN's handicapkonventions artikel 33, stk. 2 og 3 – den særlige overvågningsfunktion

FN-konventionen af 13. december 2006 om rettigheder for personer med handicap blev den 13. juli 2009 – med Folketingets samtykke indhentet den 28. maj 2009 – ratificeret af Danmark, og konventionen blev den 15. september 2009 bekendtgjort i Lovtidende (bekendtgørelse nr. 35 af 15. september 2009).

Handicapkonventionens artikel 33, stk. 2, forpligter deltagerstaterne til

”at opretholde, styrke, udpege eller opstille rammer, herunder, hvor det er hensigtsmæssigt, en eller flere uafhængige funktioner, med henblik på at fremme, beskytte og overvåge gennemførelsen af denne konvention”.

I bestemmelsen er det endvidere angivet at deltagerstaterne ved udpegelsen eller oprettelsen af en sådan funktion skal tage hensyn til ”principperne vedrørende nationale menneskerettighedsinstitutioners status” – de såkaldte Paris-principper.

Efter konventionens artikel 33, stk. 3, skal det civile samfund, navnlig personer med handicap og deres organisationer, inddrages og ”deltage fuldt ud” i overvågningsprocessen.

Med henblik på at opfylde forpligtelsen i artikel 33, stk. 2, fremsatte Socialministeriet den 4. november 2010 et beslutningsforslag – B 15 – om fremme, beskyttelse og overvågning af gennemførelsen af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap. Med beslutningsforslaget pegede Socialministeriet som handicapkoordinerende ministerium på Institut for Menneskerettigheder som den myndighed der skulle have denne særlige overvågningsfunktion. Beslutningsforslaget havde forinden været sendt til høring hos de relevante myndigheder og organisationer – herunder Danske Handicaporganisationer – og blev vedtaget af Folketinget den 17. december 2010.

Som en konsekvens af vedtagelsen af beslutningsforslaget blev Center for Ligebehandling af Handicappede nedlagt ved årets udgang. Cirka halvdelen af centerets medarbejdere blev samtidig overført til Institut for Menneskerettigheder, mens den anden halvdel blev overført til et nyoprettet sekretariat for Det Centrale Handicapråd. Rådet fik endvidere i 2011 en ny sammensætning og nye opgaver.

Socialministeriet har i forbindelse med bearbejdelsen af de indkomne høringssvar givet udtryk for at handicaporganisationerne fremover bør være repræsenteret i bestyrelsen for Institut for Menneskerettigheder, hvilket imidlertid forudsætter en lovændring. Socialministeriet forventer at det nødvendige lovforslag vil blive fremsat i efteråret 2011. Ministeriet har endvidere peget på at forpligtelsen til efter konventionens artikel 33, stk. 3, at inddrage civilsamfundet, herunder handicaporganisationerne, i overvågningsarbejdet samtidig er søgt iagttaget ved de pågældende organisationers repræsentation i Det Centrale Handicapråd.

Det Centrale Handicapråd og Folketingets Ombudsmand er i forarbejderne til beslutningsforslag B 15 nævnt som samarbejdspartnere for Institut for Menneskerettigheder

i forbindelse med udførelsen af opgaven som særlig overvågningsfunktion efter handicapkonventionens artikel 33, stk. 2.

Se også nedenfor under punkt 8 om møder.

4. Tilbagemeldinger fra ministerierne mfl.

Socialministeriet har i redegørelse af 20. juni 2011 om regeringens handicappolitiske initiativer gennemgået de initiativer som er iværksat på de enkelte ministerområder. Samtlige ministerier er blevet hørt. Nedenfor omtales de enkelte besvarelser; nogle af initiativerne kan ikke alene henføres til 2010.

Redegørelsen er disponeret sådan at de forskellige initiativer (så vidt muligt) er henført til de enkelte artikler i FN's konvention om rettigheder for personer med handicap. Mange af initiativerne indeholder imidlertid flere forskellige elementer. Af hensyn til overskueligheden er de enkelte initiativer i videst muligt omfang kun rubriceret under én artikel; den som det enkelte ministerium har vurderet passer bedst.

Artikel 4 – Generelle forpligtelser

Finansministeriet har oplyst følgende:

ABT-fondens investeringer i velfærdsteknologifprøvning på handicapområdet

I forbindelse med finansloven for 2008 blev der afsat 3 mia. kr. i perioden 2009-2015 til investeringer i ny teknologi og nye samarbejds- og organisationsformer der skal frigøre ressourcer til mere borgernær service og omsorg. Projekterne er uddybende beskrevet på www.abtfonden.dk. Finansministeriet, ved Økonomistyrelsen, varetager sekretariatsbetjening af ABT-fonden.

ABT-fonden støtter 7 projekter på handicapområdet. Det drejer sig om:

1. Digitalisering på handicapområdet og området for udsatte voksne, hvor der afprøves et it-system som skal lette kommunikation på tværs af forvaltningsområder og give sagsbehandleren bedre overblik over borgerens behov. Et nyt metodekoncept for sagsbehandling og udredning er ved at være færdigt. Metoden skal afprøves i kommunerne.

2. "Digitalisering af dagsstruktur for mennesker med autisme", som demonstrerer hvordan en elektronisk kalender kan støtte autister i planlægningen af deres hverdag. Løsningen har været i drift i en længere periode og står over for den afsluttende evaluering. Erfaringerne viser at borgere bliver mere trygge og selvhjulpne ved hjælp af den elektroniske kalender. Det skyldes bl.a. at borgeren kan have dagsstrukturen med sig overalt og kan få læst dagens aktiviteter højt så ofte han eller hun har brug for det.
3. "Ældre- og handicapvenligt toilet", som afprøver ny teknologi der hjælper borgeren til selv at sætte sig på toilettet og rejse sig igen.
4. "Teknologi til selvaktivering for udviklingshæmmede, multihandicappede voksne", hvor de udviklingshæmmede voksne støttes i selvaktivering via interaktion med ny teknologi som aktiverer brugeren med lyd, bevægelse, pust, berøring mm. Projektet er afsluttet i regi af ABT-fonden. Som en del af projektet er der foretaget en spørgeskemaundersøgelse blandt pårørende og personale som entydigt viser at initiativet giver en oplevet kvalitetsmæssig forbedring for mennesker med handicap.
5. "Mobilplanforalle.dk", hvor mennesker med udviklingshæmning og sindslidelser via en applikation på deres mobiltelefon bliver mindet om at tage medicin på det korrekte tidspunkt.
6. "Spiserobot til borgere med fysisk handicap", som gør det muligt for mennesker med handicap der ikke selv kan holde om en kniv og gaffel og er afhængige af hjælp flere gange om dagen, at indtage deres måltider selv.
7. "Teknologi til understøttelse af hverdagen for børn og unge med autismespektrumforstyrrelser og ADHD", hvor PDA eller smartphone med ikoner, billeder, påmindelser og kalenderfunktion kan støtte børn og unge så de nemmere kan modtage undervisning i den almindelige folkeskole. Ved at man gør hverdagen så entydig og forudsigelig som muligt, får barnet eller den unge mulighed for selvstændigt at kunne løse en række opgaver som han eller hun ellers ikke ville kunne løse.

Fælles for projekterne er at der afprøves velfærdsteknologi som bidrager til øget indflydelse på egen hverdag, fleksibilitet og selvhjulpnehed for mennesker med handicap. Samtidig reduceres arbejdsbyrden for medarbejderne med mindre nedslidning og typisk mere fokuseret jobindhold til følge.

Socialministeriet har oplyst følgende:*Ny handlingsplan for handicapområdet*

Regeringen har igangsat arbejdet med en ny langsigtet, tværgående handlingsplan for handicapområdet. Arbejdet med handlingsplanen vil blive opdelt i to faser, som kort skitseres nedenfor.

I den første fase gennemføres en analyse hvor tendenser og udfordringer på handicapområdet vil blive kortlagt med henblik på at finde de væsentligste udfordringer og indsatsområder. Analysen vil blive gennemført med inddragelse af centrale relevante aktører på området.

I den anden fase vil der med udgangspunkt i blandt andet ovenstående analyse blive udarbejdet en ny handlingsplan for handicapområdet. Handlingsplanen vil få et 5- til 10-årigt sigte.

Handlingsplanen skal blandt andet bidrage til en klar politisk og økonomisk prioritering af den handicappolitiske indsats på tværs af ministerområder og skal kunne fungere som ramme for det videre arbejde med at implementere FN's konvention om rettigheder for personer med handicap.

Opgaven er forankret i en arbejdsgruppe med deltagelse af Socialministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Undervisningsministeriet, Transportministeriet og Finansministeriet.

Udviklingsprojekt på handicapområdet og området for udsatte

Socialministeriet og KL har i samarbejde gennemført et større udviklingsprojekt på handicapområdet og området for udsatte voksne med følgende formål:

1. At få bedre overblik og mere systematik i sagsbehandlingen og bestillingen/leverancen af sociale tilbud
2. At opnå en mere målrettet indsats for borgeren på baggrund af valide og opdaterede oplysninger
3. At få bedre muligheder for udtræk af ledelsesinformation og måling af effekt med henblik på bedre faglig og økonomisk styring
4. At opnå administrative lettelser i sagsbehandlingen på området

5. At opnå en lettere kommunikation mellem relevante interessenter, herunder borgeren, kommunens sagsbehandlere, andre sektorområder i kommunen (f.eks. sundhed, beskæftigelse, uddannelse), udførerleddet og centrale myndigheder

Som et led i projektet er der udviklet en ny sagsbehandlings- og udredningsmetode, "voksenudredningsmetoden", der har til formål at understøtte en sammenhængende og helhedsorienteret indsats med borgeren i centrum. Metoden understøtter sagsbehandleren i at foretage en systematisk udredning af den enkelte borgers situation og behov så der kan iværksættes en optimal indsats. Metoden kombinerer en lovmedholdelig og effektiv sagsbehandlingsproces med en faglig metode der giver sagsbehandleren en struktureret viden om borgerens problemer, ressourcer og ønsker. Kernen i voksenudredningsmetoden er 11 temaer med tilhørende undertemaer som sagsbehandleren i dialog med borgeren kan bringe i anvendelse når sagen skal oplyses, og borgerens behov skal afdækkes. Udgangspunktet for de 11 temaer er at sagsbehandleren skal kunne komme hele vejen rundt om borgerens livssituation. Det skal dog understreges at sagen kun skal oplyses tilstrækkeligt til at der kan træffes afgørelse. Et væsentligt element i voksenudredningsmetoden er at oplysninger fra borgeren er adskilt fra oplysninger fra andre (f.eks. læger) og fra sagsbehandlerens bemærkninger. Ved at etablere et særskilt felt til borgeren bliver det i metoden tydeliggjort hvor oplysningerne kommer fra.

Der er ud over selve metoden og de tilhørende redskaber udarbejdet en it-kravspecifikation som skal danne grundlag for udviklingen af it-systemer på området. Dedicerede it-systemer til handicapområdet og området for udsatte voksne skal være med til at projektets målsætninger kan nås. I it-kravspecifikationen er der desuden lagt vægt på at sikre tilgængelighed i systemet for borgere med synshandicap.

Kommunerne har med ændring af funktionsevnebekendtgørelsen fået mulighed for at benytte voksenudredningsmetoden til udredning af borgerens nedsatte funktionsevne når de skal vurdere en borgers behov for støtte til dækning af nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse, jf. servicelovens § 100. Det betyder at kommunerne ikke skal anvende både voksenudredningsmetoden og funktionsevne metoden på samme sag, ligesom der ikke skal anvendes 2 forskellige udredningsmetoder i samme kommune afhængig af sagstypen på det sociale område. Ændringen betyder således at kommuner der vælger at benytte voksenudredningsmetoden, ikke skal udføre dobbeltarbejde.

Afslutning af projekter under puljen "Nyere og nemmere veje"

I forbindelse med udmøntning af satspuljeaftalen for 2006 blev der afsat 34,5 mio. kr. til samlepuljen "Nyere og nemmere veje". Puljens overordnede formål var at igangsætte en række initiativer der skulle skabe udvikling på handicapområdet og gøre det lettere at leve med et handicap.

I 2010 lancerede Socialministeriet en samlet formidling af de udviklede redskaber og den relevante viden fra de gennemførte initiativer via en interaktiv praksisnær formidlingsform.

Servicestyrelsen har med inddragelse af Center for Ligebehandling af Handicappede afviklet 34 workshops over for forskellige grupper af medarbejdere og ledere i 28 kommuner med i alt knap 1.100 deltagere.

Hermed er der videregivet erfaringer og redskaber fra initiativerne med en målrettet formidlings- og implementeringsindsats. Erfaringerne fra denne formidlingsform er at den relaterer sig til den konkrete opgaveløsning i de pågældende kommuner, hvorved implementeringen af både viden og redskaber fremmes.

Artikel 5 – Lighed og ikke-diskrimination

Undervisningsministeriet har oplyst følgende:

Folkeskolens afsluttende prøver

Ved folkeskolens afsluttende prøver er der en lang række muligheder for at give elever med særlige behov adgang til at aflægge folkeskolens afsluttende prøver på linje med andre elever. I bekendtgørelse om prøver og eksaminer i folkeskolen mv. (bekendtgørelse nr. 918 af 13. juli 2010, § 14 og bilag 5) er der lagt vægt på at eksaminander med psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse eller med andre specifikke vanskeligheder skal ligestilles med andre eksaminander i prøvesituationen. Skolen kan tilbyde en særlig tilrettelæggelse af prøven som kan vedrøre prøvens form og rammer. Gennem fravigelserne kan der kompenseres for disse elevers særlige vanskeligheder således at prøverne kan gennemføres med et resultat som svarer til elevernes faglige niveau. Skolelederen træffer afgørelse om fravigelserne efter indstilling fra klasselæreren i samråd med forældre, pædagogisk-psykologisk rådgivning og lærerne i de berørte fag. Det er en forudsætning for fravigelserne at prøvernes mål og sværhedsgrad ikke ændres.

Artikel 7 – Børn med handicap

Socialministeriet har oplyst følgende:

Støtte til familier med børn med psykiske vanskeligheder

Som en del af aftalen om satspuljen for 2011 iværksættes under psykiatraftale 2011-2014 et projekt der skal støtte familier med børn og unge med psykiske vanskeligheder. Projektet skal bidrage til at familierne bliver i stand til at håndtere den svære situation på den mest hensigtsmæssige måde, herunder både i familien, i relationen til barnet eller den unge, i forhold til kommunen og i forhold til behandlersystemet. Projekterne skal dermed bidrage til at familien kan blive sammen som en familie, og dermed forebygge anbringelser og (gen)indlæggelser af barnet eller den unge.

Efteruddannelse til plejefamilier

Som en del af Barnets Reform blev der indført ret og pligt for plejefamilier til 2 dages årlig efteruddannelse så de bliver klædt på til at give barnet den fornødne støtte og omsorg under anbringelsen. I forlængelse af dette har Socialministeriet fået udarbejdet en række efteruddannelseskurser, herunder kurser til plejefamilier der har børn med handicap (børn med udviklingshæmning og/eller varige fysiske funktionsnedsættelser) og børn med socialkognitive vanskeligheder (f.eks. autisme og ADHD).

Rapport om børn med funktionsnedsættelse og deres familier

Socialministeriet har med finansiering fra satspuljen for 2010 via SFI fået udført en repræsentativ undersøgelse som sammenligner 11-årige børn med en funktionsnedsættelse med 11-årige børn i almindelighed. Undersøgelsen sammenligner også børnenes familier. Undersøgelsen, som blev offentliggjort i april 2011, viser bl.a. at børn med funktionsnedsættelse har få venner, de er mere udsat for mobning, og deres mødre oplever i højere grad stress i hverdagen.

Rapporten vil indgå i Socialministeriets videre arbejde. Som opfølgning på Barnets Reform, jf. satspuljeaftalen for 2010, har Socialministeriet, Servicestyrelsen og SFI foretaget en kortlægning indeholdende en samlet beskrivelse af den eksisterende viden om anbragte børn med funktionsnedsættelse som har til formål at belyse hvor der er forskelle i forhold til børn der anbringes af sociale årsager. Samtidig har kortlægningen givet indsigt i kommunernes nuværende praksis på anbringelsesområdet i relation til børn og unge med funktionsnedsættelser, herunder i hvilket omfang det opleves at det eksisterende regelsæt giver mulighed for at imødekomme problemstillinger og behov hos familier med børn med funktionsnedsættelser.

Indsamlingen af kommunernes erfaringer med praksis viser at der kan være særlige problemstillinger i forhold til anbringelse af børn med funktionsnedsættelser, herunder i forhold til servicelovens regler om handicapkompenserende ydelser og i forhold til de tilhørende vejledninger og andre implementeringsværktøjer på området. Det gælder f.eks. i forhold til muligheden for at yde støtte til handicapbil til et anbragt barn med funktionsnedsættelse og bortfald af muligheden for adgang til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til forældrene i forbindelse med deltagelse i lægebesøg, indlæggelser mv. i lighed med hvad der var tilfældet før barnet blev anbragt uden for hjemmet.

Som opfølgning på kortlægningen er der i satspuljeaftalen for 2011 afsat midler til følgende initiativer:

1. En ændring af lov om social service som har til formål at sikre anbragte børn med funktionsnedsættelse den nødvendige kompensation så de kan fastholde eller opnå en god og stabil kontakt til deres familie og øvrige netværk, gennem ændring af reglerne om tabt arbejdsfortjeneste og reglerne om handicapbil. Loven trådte i kraft den 1. januar 2011.
2. En tydeliggørelse af kompensationsmulighederne for anbragte børn med funktionsnedsættelse i Socialministeriets vejledninger til serviceloven, særligt i vejledning nr. 3 om særlig støtte til børn og unge og deres familier. Denne tydeliggørelse forventes foretaget i sommeren 2011.
3. Et projekt der har til formål at beskrive og udvikle best practice i forhold til at bruge og tilpasse eksisterende udredningsmetoder til børn med funktionsnedsættelse, at sikre de nødvendige kompetencer hos sagsbehandlerne på området og eventuelt at sætte fokus på samarbejdet mellem forældre og institution eller forholdet mellem barnet og forældrene på enkelte områder. Dette projekt forventes påbegyndt i sommeren 2011.

"Børn med handicap"

"Børn med handicap" er en bred betegnelse for en uhomogen gruppe børn. Gruppen spænder fra børn der har en mindre funktionsnedsættelse, og som klarer sig med enkelte former for støtte, til børn der har indgribende funktionsnedsættelser og behov for alternativ kommunikation, hjælpemidler, særlig tilrettelagt pleje og omfattende støtte.

Socialministeriet har gennemført en intern kortlægning af viden og praksis i forhold til anbragte børn med funktionsnedsættelser. Resultaterne er samlet i en rapport hvor det samlet set vurderes at ulemperne ved at adskille reglerne på området vil være

større end gevinsten ved at kunne sikre fokus på de særlige forhold og problemstillinger der gør sig gældende for børn og unge med funktionsnedsættelser.

Der er iværksat initiativer som skal tydeliggøre de særlige behov som gør sig gældende i relation til børn med handicap i vejledninger mv.

Forebyggelse af magtanvendelse

Der er iværksat en række initiativer til formidling og implementering af regler om magtanvendelse i relation til børn og unge. Heri indgår enkelte opmærksomhedspunkter i relation til børn med handicap.

Hjemmetræning

Forældre til børn og unge der har betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og et behov for træning, fik i 2008 mulighed for, under visse betingelser, at få støtte til at hjemmetræne deres børn. Denne mulighed var et af 3 hovedmål med det nye regelsæt om hjælp og støtte efter servicelovens § 32. De 2 øvrige hovedmål var at styrke inddragelsen af forældrene og at udvikle kvaliteten i de særlige dagtilbud.

I begyndelsen af 2011 er der gennemført en mindre kortlægning af området der giver et aktuelt billede af hvilke former for hjemmetræningsordninger der findes i kommunerne, og af hvordan kommunerne foretager opfølgning og fører tilsyn med ordningerne.

Børn og holdninger til handicap

Der er udviklet en undervisningspakke til mellemtrinnet (4.- 6. klasse) vedrørende børn og handicap. Undervisningspakken er bygget op om et internetbaseret spørgeskema der indeholder spørgsmål om børns holdninger og handlinger i forhold til handicap og børn med handicap. Udviklingen af undervisningspakken er foregået i samarbejde med tre 4.-6. klasser på 3 forskellige skoler. I efteråret 2010 blev samarbejdet udvidet til at omfatte 10 klasser.

Socialministeriet har iværksat et projekt med HANDInauter, der består af en gruppe mennesker med handicap som har været på besøg på en række af landets skoler for at fortælle skolebørn i 4.- 6. klasse om hvad det vil sige at leve med et handicap. Dialog- og formidlingskorpset med fokus på nedbrydning af fordomme om mennesker med handicap målrettet børn og unge (uden handicap) har været ude i 15 skoler og 19 klasser, hvoraf de 10 var som et led i undervisningspakken.

Projektet med HANDInauter er afsluttet.

Kvalificering af indsatsen for familier med handicappede børn (KIFA)

Med det formål at kvalificere kommunernes indsats over for familier med børn med handicap har der siden 2005 været igangsat udviklingsinitiativer der kan:

1. sikre en bedre koordination af indsatsen mellem de forskellige forvaltningsgrene inden for den enkelte myndighed og på tværs af myndigheder
2. støtte samarbejdet mellem forældre og den kommunale myndighed om udvikling af både kort- og langsigtede handlingsplaner med fokus på overgange
3. fremme dialogen og vejledningen af forældrene
4. styrke dialogen mellem familierne og den kommunale myndighed.

En række kommuner har deltaget i KIFA-projektet. Indsatsen omhandler myndighedsniveauet i form af kvalificering af sagsbehandlingsprocedurer og dialogværktøjer for sagsbehandlerens kommunikation med familierne.

Udviklingsinitiativerne er nu i deres afsluttende fase. Evalueringsrapport offentliggøres i midten af 2011, og den afsluttende formidling forventes afviklet i efteråret 2011.

Funktionsevnevurdering af børn og unge med funktionsnedsættelse

I midten af 2011 iværksættes et projekt som skal udvikle og implementere metode og redskaber der kvalificerer sagsbehandlingen gennem systematisk beskrivelse og vurdering af funktionsevnen hos børn og unge med funktionsnedsættelser. Metode og redskaber skal understøtte at der foretages en systematisk beskrivelse og vurdering af barnet eller den unges funktionsnedsættelse, ressourcer og funktionsniveau. Det er med henblik på at tilvejebringe et dokumenteret og kvalificeret grundlag for at vurdere om barnet eller den unge og familien har behov for særlig støtte, samt for valg af den indsats der bedst matcher barnets behov. Metode og redskaber skal understøtte en helhedsorienteret sagsbehandling og en bedre dialog med familierne, således at man kan identificere det tilbud der bedst matcher barnets eller den unges behov.

Regeringen vil søge at indgå aftale med KL om at 96 procent af eleverne i år 2015 og 97 procent af eleverne i 2020 skal inkluderes i den almindelige folkeskole, og at parterne årligt følger op på at udviklingen er på rette spor.

Endvidere gennemføres en række inklusionsfremmende indsatser vedrørende bl.a. pædagogisk-psykologisk rådgivning og lærernes kompetenceudvikling. Regeringen vil opfordre til at de højt specialiserede undervisningsressourcer målrettes mod at undervise andre lærere i at bruge særlige metoder og teknologi til at hjælpe elever med særlige behov som led i den almindelige undervisning.

Udenrigsministeriet har oplyst følgende:

FN-stilling som specialist

Danmark finansierer en FN-stilling som specialist inden for området børn med handicap. Stillingen planlægges slået op i løbet af sommeren 2011 og er placeret i UNICEF.

Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration har oplyst følgende:

Humanitær opholdstilladelse

Visse typer af alvorlige fysiske sygdomme og handicap der efter gældende praksis ikke i sig selv kan føre til meddelelse af humanitær opholdstilladelse, kan begrunde humanitær opholdstilladelse i Danmark til børnefamilier hvis forældrene som følge af disse sygdomme eller handicap kun har meget begrænsede forældremæssige ressourcer til at tage vare på deres børn.

Der kan således efter en konkret vurdering gives humanitær opholdstilladelse hvis følgende betingelser alle er opfyldt:

1. Der er tale om en familie med mindreårige børn
2. Mindst et af familiemedlemmerne lider af en alvorlig fysisk sygdom eller et handicap der dog ikke er så alvorlig at dette i sig selv kan begrunde at der gives humanitær opholdstilladelse
3. Begge forældre lider af fysiske eller psykiske sygdomme eller handicap med den virkning at forældrene kun har meget begrænsede forældremæssige ressourcer til at tage vare på børnene

Denne praksis finder navnlig anvendelse i tilfælde hvor et eller flere af børnene også lider af alvorligere sygdom eller handicap, og hvor der ikke er et familiemæssigt eller socialt netværk i hjemlandet, eller hvor et tilstedeværende netværk må karakteriseres som svagt. Det kan tillige indgå i vurderingen hvis der her i landet er et nært familiemæssigt netværk.

Artikel 8 – Bevidstgørelse

Undervisningsministeriet har oplyst følgende:

Handicapkonference mv.

Undervisningsministeriet afholder årligt en handicapkonference hvor alle handicaporganisationer inviteres til at drøfte aktuelle temaer inden for undervisning og uddannelse. På Undervisningsministeriets handicapkonference i 2010 indgik FN's handicapkonvention som et tema.

Socialministeriet har oplyst følgende:

Formidlingsaktiviteter om handicapkonventionen

I forbindelse med udmøntning af satspuljen for 2009 blev der afsat 2 mio. kr. til at sætte fokus på handicapkonventionen med det formål at fremme handicappedes kendskab til og mulighed for udøvelse af egne rettigheder. Følgende initiativer er effektueret:

1. Tilgængeliggørelse af konventionen i relation til forskellige kommunikative og kognitive funktionsnedsættelser. Der er offentliggjort:
 - a. En læse let-version.
 - b. En tegnsprogsversion af både fuldteksten og af læse let-versionen.
 - c. En audiovisuel version. I relation til det audiovisuelle materiale er der udarbejdet et idéhæfte til brug ved formidling af den audiovisuelle version.

2. I alt 5 særligt tilrettelagte temadage om handicapkonventionen målrettet udviklingshæmmede er afviklet. På temadagene fik målgruppen mulighed for at drøfte konventionen med andre i målgruppen. Med temadagene er der høstet erfaringer i relation til metoder til at formidle handicapkonventionen til udviklingshæmmede. Centrale budskaber og oplevelser fra temadagene er efterfølgende udgivet som temaaviser.

Herudover er følgende initiativer igangsat som forventes afsluttet 2011:

1. Ud fra erfaringsopsamling fra temadagene udarbejdes et vejledningsmateriale til medarbejdere i relation til metoder til formidling af handicapkonventionen til udviklingshæmmede. Materialet forventes udsendt i midten af 2011.

2. Der gennemføres en opsamling og formidling af kommuners erfaringer med at omsætte konventionen i kommunale handicappolitikker. Erfaringsopsamlingen søger at afdække metoder/redskaber og kommunernes erfaringer i forhold til bl.a.:
 - a. tilrettelæggelse af proces om udarbejdelse af handicappolitik der tager højde for handicapkonventionen
 - b. hvordan handicapkonventionen kan inddrages i udformningen af den kommunale handicappolitik
 - c. hvordan arbejdet med den konkrete gennemførelse af den kommunale handicappolitik understøttes.

Erfaringsopsamlingen skal danne baggrund for udarbejdelsen af et materiale som kan inspirere og initiere implementeringen af handicapkonventionen i kommunale handicappolitikker. Materialet formidles til landets kommunalbestyrelser og handicapråd.

Ressourcepersonuddannelse

12 medarbejdere i 5 kommuner har afsluttet et uddannelses- og udviklingsforløb i relation til udviklingshæmmedes medborgerskab. Fokus var på udvikling af metoder og redskaber til at understøtte processer der kan fremme et reelt medborgerskab for denne målgruppe. De opnåede erfaringer og resultater blev formidlet på et dialogseminar i september 2010, ligesom de indgår i opsamlingen på hjemmesiden BoLiv. Se også under artikel 4.

Artikel 9 – Tilgængelighed

Undervisningsministeriet har oplyst følgende:

Nationale test

De nationale test følger de gældende alment accepterede internationale retningslinjer (fra World Wide Web Consortium) for tilgængeligt webindhold (Web Content Accessibility Guidelines, WCAG 2.0), hvor det defineres hvordan webindhold kan gøres mere tilgængeligt for mennesker med funktionsnedsættelser. De nationale test følger disse retningslinjer på niveau A, hvilket omfatter de grundlæggende retningslinjer der skal overholdes således at webindholdet er tilgængeligt for mange mennesker med funktionsnedsættelser. Evaluerings- og prøvekontoret i Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen arbejder fortsat for at udbygge tilgængeligheden, og i den sammenhæng har kontoret igangsat et projekt hvor blinde børns muligheder for at deltage i de nationale test afdækkes.

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling har oplyst følgende:*Forsyningspligt og brugerrettigheder*

En ny lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester trådte i kraft den 25. maj 2011.

Tilgængelighed til hjemmesider og øvrige it-løsninger

Med henblik på at understøtte overholdelsen af tilgængelighedsstandarden har Videnskabsministeriet udviklet et e-lærings-værktøj målrettet offentligt ansatte som skal uddanne og vejlede dem i hvordan man genererer tilgængelige dokumenter, videoer mv. Værktøjet indgår i den digitale læringsplatform for statens medarbejdere, Campus.

Videnskabsministeriets årlige måling af offentlig digital forvaltning og borgerbetjening, Bedst på Nettet, bruges aktivt til at løfte tilgængelighedsniveauet på de offentlige myndigheders hjemmesider. Bedst på Nettet's vurderingsgrundlag er bygget op af 3 forskellige tilgange til at vurdere kvaliteten af offentlige hjemmesider: screeningsgrundlag, brugervurdering og selvevaluering.

Følgegruppen for eTilgængelighed blev i foråret 2011 erstattet af 2 bredere sammensatte referencegrupper for it-tilgængelighed for henholdsvis den offentlige og den private sektor. Med de 2 referencegrupper vil indsatsen for at styrke tilgængeligheden i såvel den offentlige som den private sektor blive styrket. Referencegruppen for den offentlige skal fremadrettet arbejde med at forbedre tilgængeligheden af offentlige hjemmesider, elektroniske blanketter og it-baserede arbejdsværktøjer mv., og referencegruppen for tilgængelighed i den private sektor vil blandt andet have fokus på at forbedre tilgængeligheden af e-handel-løsninger, netbanker og elektroniske nyhedsmedier.

IT- og Telestyrelsen har fået foretaget en analyse af de offentlige myndigheders arbejde med webtilgængelighed. Analysen konkluderer at de myndigheder som har mest erfaring med web-tilgængelighed, mener at det grundlæggende ikke koster nævneværdigt ekstra ressourcer at købe og vedligeholde en god tilgængelig hjemmeside. Analysen konkluderer også at web-tilgængelighed ikke kun er et spørgsmål om penge, men i lige så høj grad et spørgsmål om at indtænke det fra starten i udviklingen og produktionen af digitale løsninger og indhold. Videnskabsministeriet vil på baggrund af rapportens konklusioner målrette initiativer til forskellige relevante medarbejdergrupper og tage kontakt til offentlige myndigheder om konkret vejledning og deling af best practice på området, således at offentlige myndigheder kan styrke deres hjemmesiders tilgængelighed.

Næste planlagte kortlægning af tilgængeligheden af offentlige hjemmesider finder sted i 2012, og resultaterne af kortlægningen vil blive offentliggjort på hjemmesiden webtjek.itst.dk og blive brugt aktivt til dels at sætte fokus på tilgængeligheden af offentlige hjemmesider, dels at målrette regeringens initiativer på området yderligere.

NemID

Den 1. juli 2010 blev den nye digitale signatur, NemID, lanceret. NemID er resultatet af et tæt offentligt/privat samarbejde. NemID giver borgerne sikker adgang til både det offentlige og netbanker og andre private digitale selvbetjeningsløsninger. Med NemID sikres det at f. eks. netbanken eller det offentlige kan verificere en borgers identitet så borgeren kan få sikker adgang til sine personlige oplysninger og til personlig selvbetjening. NemID giver et højere sikkerhedsniveau for borgeren end de hidtidige løsninger, idet NemID er baseret på at borgeren ved adgang og selvbetjening indtaster en kombination af et selvvalgt bruger-id, en selvvalgt hemmelig kode og en nøgle fra et tilknyttet nøglekort.

Der var i begyndelsen af 2011 ca. 3 millioner aktive NemID-konti. Understøttelse af tilgængelighed for personer med nedsat funktionsevne har været centralt i udviklingen af NemID. Der er således i samarbejde med bl.a. Dansk Blindesamfund etableret særlige løsninger til svagsynede og blinde. Derudover er hjemmesiden for NemID (www.nemid.nu) udviklet med tilgængelighed for øje. Hjemmesiden overholder således de obligatoriske standarder for offentlige hjemmesider.

E-lærings-filmene på hjemmesiden for NemID er oversat til tegnsprog og sikrer at gruppen af døve og hørehæmmede tegnsprogsbrugere kan få fuldt udbytte af NemID-løsningen.

Som en del af samarbejdet med Danske Handicaporganisationer er der nedsat en særlig arbejdsgruppe som har til formål at undersøge og udvælge mulige tilpasninger i NemID-løsningen som kan gøre NemID tilgængelig, i videst muligt omfang for så mange som muligt.

Justitsministeriet har oplyst følgende:

Justitsministeriet har ikke siden sidste års redegørelse igangsat større initiativer vedrørende tilgængelighed for kriminalforsorgens klienter. Der er indrettet en handicap-egnet celle i Anstalten for domfældte i Aasiaat. I december 2011 forventes indrettet en handicap-egnet celle i den på det tidspunkt nyopførte Anstalt for domfældte i Tasiilaq.

Kriminalforsorgen søger fortsat løbende at indrette celler til bevægelseshæmmede indsatte.

I 12 af de i alt 24 retskredse der blev etableret som følge af domstolsreformen, er retterne på nuværende tidspunkt flyttet ind i nye bygninger. Der er i praksis tale om eksisterende bygninger hvor der er sket en totalombygning, og hvor der leves op til alle gældende krav om tilgængelighed.

Hvad angår de 12 resterende retskredse, bygges der helt nye bygninger i 5 af kredsene. De øvrige 7 byretter ligger i eksisterende retsbygninger, hvor der evt. skal ske om- eller tilbygninger i mindre eller større grad og supplerung med private lejemål. Arbejdet med om- eller tilbygninger er afsluttet i 2 af de 7 byretter. I forbindelse med nybyggeri og ombygninger og ved leje af nye lokaler er der fokus på at sikre tilgængelighed til landets retsbygninger for personer med handicap. Stort set alle om- og nybygninger forventes afsluttet i 2013.

Domstolsstyrelsen har i forbindelse med det samlede reformbyggeprojekt for Danmarks Domstole tilsluttet sig "Mærkeordningen for Tilgængelighed", der er udviklet af Foreningen Tilgængelighed for Alle (FTA) i samarbejde med Dansk Standard, Turismebranchens aktører og Danske Handicaporganisationer. Ordningen henvender sig til virksomheder og organisationer hvortil der er offentlig adgang.

Formålet med mærkeordningen er at informere om de fysiske adgangsforhold til bygninger og omkringliggende arealer. Informationer om adgangsforhold mv. til de myndigheder der er medlemmer af ordningen, kan findes via internettet.

Ordningen indebærer:

1. At der tildeles mærker til hver registreret retsbygning hvor minimumskravene er opfyldt.
2. At mærkede retsbygninger præsenteres på www.godadgang.dk og www.borger.dk med faktaark om retsbygningen og tilgængeligheden.
3. At hver registreret retsbygning modtager et skilt og en rapport der dokumenterer tilgængelighedsforholdene. Rapporten viser hvilke krav der ikke er opfyldt, og indeholder desuden anbefalinger til eventuelle forbedringer.

Mærkeordningen omfatter 7 forskellige handicapgrupper, herunder kørestolsbrugere og syns- og hørehandicappede. Retterne får tildelt et mærke for hver af de grupper hvor retterne opfylder de fastlagte minimumskrav.

De retter der i første omgang registreres, er Hjørring, Aalborg, Randers, Viborg, Horsens, Esbjerg, Sønderborg, Nykøbing F., Næstved, Hillerød, Helsingør, Lyngby, Glostrup, København, Bornholm og Højesteret, hvilket svarer til i alt 29 bygninger. Domstolsstyrelsen forventer at mærkningen af de nævnte retter er tilendebragt i 1. halvår af 2011.

De retter hvor der skal foretages ombygninger mv., vil – når dette arbejde er tilendebragt – også blive tilmeldt mærkeordningen.

Transportministeriet har oplyst følgende:

Transportministeriet fastlagde i 2010 en tilgængelighedspolitik. Politikken indebærer at hensynet til tilgængelighed i forbindelse med vedtagelse og etablering af nye trafik anlæg skal tænkes med i alle faser (planlægnings-, udførelses- og driftsfase). Ved både ny anlæg og større renoveringsarbejder skal det tilstræbes at der projekteres ud fra standarder der tillader så mange som muligt med forskellige typer af handicap adgang til trafik anlæggene. Det er helt centralt for tilgængelighedspolitikken at der sigtes mod at give flest muligt adgang til den kollektive transport og alternativt stille supplerende og kompenserende befordringsløsninger til rådighed.

Transportministeriet har som et led i tilgængelighedspolitikken nedsat et dialogforum om tilgængelighed. Forummet består af repræsentanter fra relevante myndigheder, transportudbydere og fra handicaporganisationerne. Formålet er gennem dialog at fremme samarbejde og udveksle viden om tilgængelighed.

Ledsagerordningen for handicappede udvides fra den 1. august 2011 til også at gælde for rejser inden for samme takstområde, det vil sige til at gælde for alle rejser i hele landet.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst følgende:

Øget tilgængelighed på statsforvaltningernes hjemmesider

Statsforvaltningerne har igangsat et initiativ for at øge tilgængeligheden på www.statsforvaltning.dk. Der er tale om en ny kontaktmulighed for døve og hørehæmmede, der får adgang til de lokale statsforvaltninger via sms. Der vil på statsforvaltningernes fælles hjemmeside via videoklip være en tegnsprogstolket anvisning i

hvordan den hørehandicappede kan kontakte den lokale statsforvaltning. Ordningen forventes endeligt etableret i sommeren 2011.

Socialministeriet har oplyst følgende:

Øget tilgængelighed i den almene boligsektor

Landsbyggefonden skal i årene 2011-2016 af de midler der er overført til Landsdispositions-fonden, anvende mindst 200 mio. kr. årligt til at gøre den almene boligsektors byggeri mere egnet for mennesker med handicap. I 2010 blev der anvendt ca. 348 mio. kr. til investeringer på området.

Der er igangsat en kortlægning af tilgængeligheden i den almene sektors mere end 550.000 boliger der præsenteres på en portal på internettet, www.danmarkbolig.dk. Personer med handicap kan således på portalen finde oplysninger om de enkelte boligers tilgængelighed der hjælper dem til at finde den bolig der er bedst egnet i forhold til deres handicap.

Ny psykiatriaftale styrker borgeren i at bo i egen bolig

Der er i forbindelse med satspuljeaftalen for 2011 enighed om en ny psykiatriaftale på det sociale område (2011-2014) hvori det bl.a. indgår at bostøtten til borgere med sindslidelse (psykisk funktionsnedsættelse) styrkes med henblik på at støtte borgeren i at bo i egen bolig.

Finansministeriet har oplyst følgende:

Tilgængelighedsinitiativer ved Slots- og Ejendomsstyrelsen

Slots- og Ejendomsstyrelsens tilgængelighedspolitik fra 21. februar 2006 blev opdateret primo 2011. Politikken er som tidligere opdelt i en egentlig politik og et bilag. Politikken er blevet opdateret bl.a. i overensstemmelse med gældende lovgivning – bygningsreglement 2010 (BR10).

Politikkens vision er at den samlede ejendomsportefølje over en periode frem til 2025-2030 opfylder regeringens målsætning for tilgængelighed. Dette skal ske i takt med ny-, om- og tilbygninger af porteføljen. De øgede tilgængelighedsforanstaltninger skal finansieres over forskellige finansieringskilder. I tilfælde af en ombygning i statsejendomme vil foranstaltningen blive huslejefinansieret hvis ombygningsprojektet vurderes at være værdiskabende for ejendommen.

I tilfælde af en særindretning/særinstallation i statsejendomme skal foranstaltningen finansieres af lejeren enten over lånerammen eller driftsregnskabet.

I tilfælde af ombygning i et privat lejemål sker finansiering enten via udlejer med deraf følgende lejeforhøjelse eller ved lejers kontante finansiering.

I tilfælde af ombygning i kulturejendomme vil Slots- og Ejendomsstyrelsen normalt afholde finansieringen.

Bilaget til tilgængelighedspolitikken beskriver nøje de krav som bygningslovgivningen stiller i forbindelse med nybyggeri, til- og ombygninger samt ved anvendelsesændringer af en bygning.

Se også s. 64 i denne redegørelse.

Skatteministeriet har oplyst følgende:

Skatteministeriets hjemmeside

Skatteministeriet arbejder fortsat på at sikre at hjemmesiden skat.dk lever op til IT- og Telestyrelsens retningslinjer for tilgængelighed. Alle nyudviklede webservices i Skatteministeriet er kravspecificerede med udgangspunkt i retningslinjerne for tilgængelighed for offentlige hjemmesider.

I de seneste kortlægninger af tilgængeligheden foretaget af KIA har skat.dk ikke scoret tilfredsstillende. Derfor er der også fokus på at de eksisterende områder på skat.dk efterlever retningslinjerne og videreudvikles med det mål at så mange brugere som muligt skal have uproblematisk adgang til Skatteministeriets webservices.

Skatteministeriets ekspeditionssteder

Skatteministeriet har 35 ekspeditionssteder og et antal toldsteder ved landegrænser, havne og lufthavne. Ved indretning og ændringer af disse er der opmærksomhed på at sikre at personer med handicap opnår problemfri adgang til ekspeditionerne og til toiletfaciliteter. Eksempelvis indgår sådanne overvejelser i aktuelle planer om nye kontrolfaciliteter i Gedser og ved Femern Bælt.

Samtlige 30 skattecentre er nu fuldt tilgængelige for kørestolsbrugere. Senest er Skattecenter Skive pr. 1. oktober 2010 flyttet til helt nye og handicapegnede lokaliteter.

Tilgængelighed for personer med handicap indgår i Skatteministeriets overvejelser omkring etablering og indretning af selvbetjeningsterminaler i landets skatteekspektioner.

Økonomi- og Erhvervsministeriet har oplyst følgende:

På Økonomi- og Erhvervsministeriets område er Erhvervs- og Byggestyrelsen ansvarlig for byggelovgivningen, der indeholder en række krav til handicapegnet indretning af byggeriet. Nedenstående redegørelse vedrører således handicappolitiske initiativer i relation til byggelovgivningen.

Tilgængelighedspuljen 2010

Med aftalen om udmøntningen af satspuljen for 2008 blev der afsat i alt 25 mio. kr. til en tilgængelighedspulje for 2009-2012. Puljen skal medvirke til fortsat at forbedre tilgængeligheden for mennesker med handicap til eksisterende offentlige bygninger med en borgerrettet servicefunktion.

Puljen kan søges af kommunale, regionale og andre offentlige institutioner. Tilskuddet fra puljen skal gå til konkrete forbedringer af tilgængeligheden til de bygningskategorier der er omfattet af puljen.

For at komme i betragtning skal projekterne opfylde en række kriterier der er beskrevet i det offentliggjorte materiale. Blandt andet skal projekterne opfylde et eller flere af de 9 konkrete tilgængelighedskrav der findes i bygningsreglementet. Kravene drejer sig om etablering af handicaptogiletter, elevatorer, handicapparkeringspladser, teleslynger, niveaufri adgang og tilskuerpladser for mennesker med handicap. Herunder kan der i 2011 søges i henhold til et nyt krav om letlæselig og letforståelig information om hvordan man orienterer sig i og bruger bygningerne.

Midlerne i puljen for 2010 udgjorde ca. 9 mio. kr., og Erhvervs- og Byggestyrelsen modtog i alt 132 ansøgninger til tilgængelighedsprojekter fra bl.a. museer, kulturhuse, kirker, uddannelsesinstitutioner, rådhus og forvaltningsbygninger. Alle ansøgninger er blevet drøftet i det rådgivende udvalg for tilgængelighedspuljen på baggrund af en faglig udredning udarbejdet af Statens Byggeforskningsinstitut. Behandlingen af ansøgningerne blev afsluttet umiddelbart før jul 2010. Der blev uddelt ca. 8 mio. kr. fordelt på 65 projekter. Tilgængelighedspulje 2009-2012 på i alt 25 mio. kr. skal fordeles igen i efteråret 2011. Der er 6 mio. kr. til tilgængelighedspuljen 2011.

B 40 – Forslag til folketingsbeslutning om at sikre tilgængelighed for mennesker med handicap i kommunerne

Som opfølgning på beslutningsforslag B 40 (folketingsåret 2005-2006) blev det besluttet at igangsætte en spørgeskemaundersøgelse blandt landets kommuner om tilgængeligheden på de daværende rådhus og jobcentre. En opfølgning af undersøgelsen ventes igangsat således at resultatet kan foreligge i efteråret 2011.

Projekter og udredninger hos Statens Byggeforskningsinstitut (SBI)

Satspuljeforliget på det sociale område fra efteråret 2009 indeholder en aftale om at sikre en bevilling til SBI på 5,5 mio. kr. pr. år i perioden 2010-2013.

SBI yder løbende tilgængelighedsrådgivning til kommuner, rådgivere, bygherrer og andre relevante aktører på byggeområdet. Herudover har SBI en række forskningsaktiviteter på tilgængelighedsområdet. Denne indsats understøtter både lovgivning, rådgivning og vejledning om tilgængelighed.

SBI gennemfører for Erhvervs- og Byggestyrelsen herudover 4 konkrete projekter der har til formål ud fra forskellige vinkler at belyse den løbende indsats med at forbedre tilgængeligheden til byggeriet i Danmark i forhold til målsætningerne i FN's handicapkonvention. Projekterne forventes alle afsluttet i 2011.

SBI forbereder en masteruddannelse i universel design og tilgængelighed. Uddannelsen skal på et højt kvalificeret niveau give de studerende teoretisk, analytisk, metodisk og praktisk specialiseret viden inden for dette område. Uddannelsen er kun på planlægningsstadiet.

Kirkeministeriet har oplyst følgende:

Tilgængelighed til bygninger

Kirkeministeriet har fortsat fokus på tilgængelighed til folkekirkens bygninger og kirkegårde.

Ministeriets hjemmeside er opdateret med ændringerne i bygningsreglementet, jf. BR10, således at menighedsråd mv. nemt og overskueligt kan orientere sig om gældende regler ved nybyg og væsentlige ombygninger.

Menighedsrådene er senest orienteret om at der igen kan søges satspuljemidler til at forbedre tilgængeligheden i offentligt tilgængelige bygninger med en borgerrettet servicefunktion.

Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration har oplyst følgende:*Indsats mod tvangsægteskaber og lignende undertrykkelse*

De eksisterende rådgivningstilbud i forbindelse med indsatsen mod tvangsægteskaber og lignende undertrykkelse, herunder konfliktmægling og psykologforløb, er tilgængelige for personer med handicap. Rådgiverne kan komme til borgeren hvis borgeren ikke kan komme til rådgiverne. De eksisterende rådgivningstilbud har kun haft få henvendelser fra personer med handicap. Der har kun været henvendelser fra en døv og en døvstum. I begge tilfælde er der anvendt døvetolk.

For så vidt angår de 2 særlige botilbud til unge der flygter fra tvangsægteskab eller lignende undertrykkelse, er disse svært tilgængelige for personer med alvorlige bevægelseshandicap. Det ene bosted har haft en enkelt beboer med et bevægelseshandicap, men bostederne har herudover ikke haft henvendelser fra personer med fysiske handicap. Personer med f.eks. syns- eller hørehandicap kan bo på bostederne.

Personer med svære bevægelseshandicap vil i stedet kunne blive henvist til et af de almindelige kvindekrisecentre, hvoraf 8 – fordelt i hele landet – er tilgængelige for personer med handicap.

Danskuddannelse til voksne udlændinge

For at fremme udviklingen af tilbud til handicappede og traumatiserede flygtninge og udlændinge støtter Integrationsministeriet en række udviklingsprojekter, f.eks. efteruddannelse i undervisningen af mennesker med handicap og traumatiserede i tilknytning til danskuddannelserne samt TRIB-projektet med fokus på at få traumatiserede i beskæftigelse ved bl.a. at bygge bro mellem sprogcentre og virksomheder. Det treårige TRIB-projekt blev afsluttet i 2010.

Medborgerskabsprøven

Forberedelsesmaterialet til medborgerskabsprøven, som første gang blev afholdt den 6. juni 2011, findes i lighed med forberedelsesmaterialet til indfødsretsprøven i en indtalt version af hensyn til synshandicappede og folk med læsevanskeligheder.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har oplyst følgende:*Tilgængelighed til bygninger*

Fødevarestyrelsen iagttager de gældende regler for handicaptilgængelighed, herunder senest ved drøftelserne om indretning af nyt kommende domicil i Glostrup.

Forsvarsministeriet har oplyst følgende:

Tilgængelighed til hjemmesider og mødelokaler mv.

Forsvarsministeriet og underliggende myndigheder arbejder løbende på at forbedre de fysiske forhold for mennesker med handicap.

Forsvarsministeriet har siden sidste redegørelse ved udvikling af hjemmesiden taget højde for de internationale retningslinjer for tilgængelighed på hjemmesider. Det indebærer at der på Forsvarsministeriets hjemmeside er mulighed for højtlesning af indholdet. Denne tilgængelighed er mulig via højtleserværktøjet "Adgang for alle". Derudover er der til alle billeder og links tilknyttet alternative hjælpetekster. Det vil sige at der ved bevægelse af musen over et emne eller et billede fremgår/ bliver oplæst en tekst. Hertil kommer at der er mulighed for at forstørre teksten på hjemmesiden, og endelig er det muligt at navigere på hjemmesiden uden brug af mus.

Farvandsvæsenet påregner at modernisere sine mødelokaler i 2011. Som led i moderniseringen optimeres akustikken i rummet, hvilket er en forbedring for medarbejdere eller gæster med nedsat hørelse.

Artikel 11 – Risikosituation og humanitære nødsituationer**Udenrigsministeriet har oplyst følgende:**

Danmarks strategi for humanitær indsats

Personer med handicap er nævnt som en særlig sårbar gruppe i Strategi for Danmarks humanitære indsats 2010-2015, ligesom beskyttelse af de mest sårbare er fremhævet som et særligt hensyn i strategien. Endvidere redegøres der for at personer med psykisk og/eller fysisk handicap både er udsatte ofre i akutte situationer, men også i langvarige kriser, hvorfor Danmark i sin udviklingspolitik støtter aktiviteter som bidrager til en mere værdig levevis i et ellers usikkert område.

Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration har oplyst følgende:

Humanitær opholdstilladelse

Der kan gives humanitær opholdstilladelse til en udlænding der ved en tilbagevenden til et hjemland med vanskelige levevilkår vil være i risiko for at få eller opleve en forværring af et alvorligt handicap (handicapkriteriet). Det forhold at en ansøgers handicap kan mindskes ved fortsat ophold her i landet, kan derimod ikke begrunde meddelelse af humanitær opholdstilladelse.

Forsvarsministeriet har oplyst følgende:*Pådragelse af handicap ved udsendelse i internationale missioner*

Et større antal medarbejdere ansat inden for Forsvarsministeriets område bliver årligt udsendt i internationale missioner. Selv om forsvaret gennem størst mulig forberedelse forsøger at minimere skader som følge af udsendelse til internationale missioner, kommer der medarbejdere hjem fra missionerne med ar på sjæl og legeme. Og en del af disse i så svær en grad at de ikke længere kan bestride de job som de tidligere havde.

Forsvarets Personelpolitik beskriver hvordan forsvaret, såfremt en medarbejder pådrager sig fysiske eller psykiske skader og rammes af nedsat arbejdsevne, vil gøre en stor indsats for at placere medarbejderen i en stilling som vedkommende både ønsker og har mulighed for at varetage på normale vilkår.

Er vedkommende ikke i stand til at følge en tidligere planlagt tjeneste, vil forsvaret i videst muligt omfang prøve at finde alternativer der ligner det forløb der ellers var stillet i udsigt.

Regeringen indførte i oktober 2010 derudover en veteranpolitik der sætter rammerne for hvordan samfundet bedst anerkender og om nødvendigt støtter veteranerne. Politikken, der bygger videre på et solidt fundament af eksisterende tiltag, indeholder blandt andet 19 nye initiativer, herunder en styrket indsats for de fysisk og psykisk sårede veteraner.

Artikel 14 – Frihed og personlig sikkerhed**Socialministeriet har oplyst følgende:***Vejledning om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten*

Vejledning 8 til serviceloven om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne, herunder pædagogiske principper, er revideret og præciseret i forbindelse med Socialministeriets generelle revision af vejledninger til serviceloven.

Formidling af ændring af reglerne om magtanvendelse over for voksne

Med lov nr. 408 af 21. april 2010 er der vedtaget ændringer af servicelovens bestemmelser om magtanvendelse over for voksne. Med lovændringen blev § 124 delt i to selvstændige paragraffer, således at formålsbestemmelsen for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten står i en selvstændig bestemmelse, og personkredsafgrænsningen står i en anden selvstændig bestemmelse.

Som følge af vedtagelsen af lovændringen er der udarbejdet en ny bekendtgørelse om magtanvendelse, der trådte i kraft den 1. juli 2010 (bekendtgørelse nr. 688 af 21. juni 2010). Der er endvidere udarbejdet en ny vejledning.

For at understøtte implementeringen af reglerne iværksættes der i 2011 en formidlingsindsats primært med fokus på de vedtagne ændringer af loven, sekundært for at sikre at reglerne i øvrigt formidles:

1. Udarbejdelse af 3 pjecer, målrettet henholdsvis myndighedsniveau, leverandørniveau samt borgere og pårørende. Målet er at pjecerne kan anvendes som en enkel og tydelig indføring i regelsættet og bidrage til øget fokus på reglerne og deres implikationer. Pjecerne er dermed et led i at skabe forandringer på magtanvendelsesområdet.
2. Undervisningsindsats over for uddannelsesinstitutionerne via en landsdækkende "undervisningsturné" i samarbejde med uddannelsesinstitutionerne. Målgruppen er studerende på de uddannelsesinstitutioner der uddanner medarbejdere som beskæftiger sig med fagområder hvor magtanvendelse kan komme på tale. Disse undervisningsinstitutioner får derfor tilbudt undervisning i de juridiske og etiske forhold der gør sig gældende på magtanvendelsesområdet ("teach the teachers"-dage).

Alarm- eller pejlesystemer over for børn eller unge med nedsat psykisk funktionsevne anbragt i døgninstitution eller på opholdssted

Med lov nr. 153 af 26. februar 2011 har kommunerne fået mulighed for at anvende personlige alarm- eller pejlesystemer over for børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne anbragt i døgninstitution eller på opholdssted. Loven trådte i kraft pr. 1. marts 2011.

Den nye lov indebærer at der er mulighed for at anvende alarm- eller pejlesystemer som supplement til den pædagogiske indsats i særlige tilfælde. Herved får anbringelsesstederne en mulighed for at supplere den pædagogiske støtte og indsats og det omsorgsmæssige arbejde således at alarm- eller pejlesystemer om nødvendigt efter afgørelse herom og for en afgrænset, kortere periode kan tages i brug for at undgå personskader hos de pågældende børn og unge samt hos andre borgere, eksempelvis øvrige trafikanter.

Personlige alarm- eller pejlesystemer kan ikke gøre et barn mere trafiksikkert, men er et redskab til at lokalisere barnet eller den unge. Et redskab der i nogle situationer må

formodes at kunne hjælpe med at afværge risikoen for alvorlig personskade. Det er en betingelse for at kunne anvende et personligt alarm- eller pejlesystem at det i den konkrete situation vurderes at systemet kan bidrage til at afværge risikoen for personskade.

Artikel 16 – Frihed for udnyttelse, vold og misbrug

Socialministeriet har oplyst følgende:

National strategi til bekæmpelse af vold i nære relationer

Det indgår som et initiativ i regeringens handlingsplan fra juni 2010 om "National strategi til bekæmpelse af vold i nære relationer" at de faggrupper der arbejder med mennesker med handicap, informeres så de kan tilbyde støtte til voldsramte kvinder og mænd med handicap.

Forebyggelse af seksuelle overgreb

Socialministeriet har i samarbejde med KL, Socialpædagogernes Landsforbund, Danske Handicaporganisationer og Landsforeningen LEV udarbejdet en række anbefalinger til kvalificering af indsatsen for forebyggelse af seksuelle overgreb mod mennesker med handicap.

Med baggrund i anbefalingerne har Socialt Udviklingscenter udarbejdet et inspirationsmateriale til undervisningsbrug der skal kvalificere personalet til at håndtere forebyggelse og behandling af seksuelle overgreb.

Der er endvidere i satspuljeaftalen for 2010 afsat 1,5 mio. kr. årligt i 3 år til udvikling af en konkret metode til opfølgning og behandling af personer med kognitive handicap der har været udsat for seksuelle overgreb. Dette initiativ iværksættes medio 2011.

Artikel 19 – Retten til et selvstændigt liv og til at være inkluderet i samfundet

Socialministeriet har oplyst følgende:

Frit valg af hjælpemidler og boligindretning

Som led i udmøntningen af finanslovsaftalen for 2010 er der pr. 1. oktober 2010 med en ændring af lov om social service indført frit valg af alle typer af hjælpemidler og boligindretning til borgere med funktionsnedsættelse. Lovændringen giver borgere med nedsat funktionsevne der er visiteret til et hjælpemiddel, adgang til frit leveran-

dørvalg, ligesom borgerne mod betaling af en eventuel merpris kan vælge et dyrere hjælpemiddel end det de er visiteret til.

Endvidere giver lovændringen borgere med funktionsnedsættelse, der er visiteret til kompenserende boligindretning, mulighed for at vælge en anden håndværker til udførelse af boligindretningen end den som kommunen har anvist. Desuden kan borgerne mod betaling af en eventuel merpris vælge andre materialer end dem som kommunen har bestemt.

Lovændringen har til formål at skabe lige muligheder for samfundets svage og udsatte grupper og forbedre vilkårene for den enkelte borger gennem øgede og bedre valgmuligheder.

Udvidet adgang til tolkning

Adgangen til tolkning blev udvidet pr. 1. august 2010, hvor døve fik ubegrænset adgang til tolk når de arbejder frivilligt. Derudover blev der givet bedre muligheder for tolkning i forbindelse med fritidsaktiviteter og i forbindelse med deltagelse i handicap-politiske arrangementer i udlandet.

Der er sket yderligere udvidelser af adgangen til tolkning. Det gælder bl.a. i forbindelse med deltagelse i større fester, fødselsforberedelse samt handicappolitiske aktiviteter og handicapidrætsstævner i udlandet. Udvidelserne sker i forlængelse af satspuljeaftalen for 2009, hvor der efterfølgende blev vedtaget en lov om tolkning til mennesker med hørehandicap, den fælles tolkeløsning, som trådte i kraft 1. januar 2010. Den fælles tolkeløsning giver adgang til ubegrænset tolkning til en lang række initiativer som er nødvendige for at deltage i samfundslivet på lige fod med andre. De seneste ændringer trådte i kraft den 15. juni 2011.

Kvalitetsudvikling og særlig indsats for beboere på botilbud

I forbindelse med satspuljeaftalen for 2008 blev der afsat 50 mio. kr. i alt i årene 2008-2011 til at bidrage til en kvalitetsudvikling og gøre en særlig indsats over for beboerne i botilbud efter servicelovens § 107 og § 108 og tilsvarende almene boliger.

Puljen består af 7 initiativer:

1. *Kompetenceudvikling i botilbud*

Ni kommuner har fået puljemidler til kvalitets- og kompetenceudvikling i botilbud med det formål at skabe bedre livsvilkår for beboerne. For nuværende er alle kommuner godt i gang med den konkrete udvikling samt videnspredningen af erfaringer, redskaber og metoder via netværksdannelse og hjemmesiden Bo Liv.

2. *Forsøg med nye måder at tilrettelægge hjælpen på i botilbud*

Der er etableret samarbejde med 2 kommuner om udvikling og afprøvning af nye måder at organisere og tilrettelægge hjælpen på. Projekt forventes afsluttet i 2013.

3. *Uddannelse af beboere i medborgerkompetencer.* Dette initiativ er rettet mod 3 målgrupper:

- a) Udviklingshæmmede med omfattende kommunikative og kognitive funktionsnedsættelser. Projektet har fokus på samspelet mellem borgerkompetencer og personalekompetencer og skal udvikle metoder i det pædagogiske arbejde som kan understøtte borgerens mulighed for at gøre brug af rettigheder og pligter.
- b) Udviklingshæmmede borgere med mindre indgribende kognitive og kommunikative funktionsnedsættelser. Fokus er på udvikling af borgerkompetencer dels gennem uddannelsesinstitutioner med udvikling af et basismodul om borgerrettigheder med "læseplan" og lærervejledning, dels gennem socialt frivilligt arbejde udført af udviklingshæmmede som uddannes til brugervejledere.
- c) Sindslidende på botilbud. Fokus er på udvikling af medborgerkompetencer via uddannelsesforløb på botilbud hvortil der uddannes sindslidende som mentorer og som undervisere.

Etablering af hjemmeside der kan understøtte og sprede faglig viden om metoder og redskaber blandt personalet i botilbud

Hjemmesiden er etableret og lanceret som Bo Liv. Lanceringen er målrettet personale involveret i de forskellige udviklingsprojekter under STIBO (styrket indsats i botilbud)-puljen, generelt til medarbejdere i botilbud og til andre centrale aktører.

Udviklingshæmmede i selvstændig bolig

Servicestyrelsen har udgivet en interviewundersøgelse "I selvstændig bolig" med fokus på hvordan voksne udviklingshæmmede i selvstændig bolig oplever deres muligheder for at leve et liv på egne præmisser. Undersøgelsen viser bl.a. hvor udviklingshæmmede møder forhindringer i forhold til deres muligheder for at bestemme selv, og at det lokale støttecenter er rammen om en betydelig del af udviklingshæmmedes fritidsliv.

Borgerstyret personlig assistance

I forbindelse med implementeringen af reglerne om borgerstyret personlig assistance (BPA) er der udarbejdet en ny, samlet vejledning for servicelovens §§ 95 og 96 (vejledning nr. 94 af 10. november 2009). Vejledningen giver et samlet overblik over udmålings- og beregningsregler samt tilgrænsende regelsæt.

Der er siden 2009 afviklet en del formidlingsinitiativer i form af kurser med temaer rettet mod varetagelsen af arbejdsgiverfunktionen, og der er planlagt kursusforløb i efteråret 2011. Der er oprettet en BPA-rådgivning. Der har været stor stigning i antallet af henvendelser, hvorfor det overvejes at forlænge rådgivningen i 2 år.

Forstærket indsats i forhold til børn, unge og voksne med ADHD

I satspuljeaftalen for 2009 er der afsat 26 mio. kr. i alt i årene 2009-2012 til en ny og forstærket indsats i forhold til børn, unge og voksne med ADHD med det formål at sikre at borgere med ADHD får en mere målrettet støtte og kompensation for deres funktionsnedsættelse så risikoen for andre problemer reduceres mærkbart. Hovedelementerne i projektet og status er:

1. Kortlægning af den eksisterende indsats på området. International forskningsoversigt over relevant forskningsmæssig viden om ADHD, herunder effektive indsatser, er publiceret 5. maj 2011. National kortlægning af sociale tilbud til mennesker med ADHD i kommuner, regioner og private tilbud blev publiceret juni 2011.
2. Udvikling og afprøvning af screeningsværktøj i tilbud på udsatteområdet. Projektet blev afsluttet i begyndelsen af juni 2011, og evaluering forventes at foreligge i september 2011.

3. Gennemførelse af udviklingsprojekter. I maj 2011 blev igangsat ni udviklingsprojekter målrettet børn, unge og voksne med ADHD i 3 kommuner. Projekterne afsluttes i september 2012, og evalueringen forventes at foreligge primo 2013.
4. Løbende og afsluttende formidlingsaktiviteter. Der er oprettet en projekthjemmeside, www.servicestyrelsen.dk/adhd, som løbende formidler fra projekterne. I november 2011 afholdes en midtvejskonference i projektet.
5. Sociologisk forskningsprojekt om samfundsmæssige strategier og praktiske løsninger af sociale problemer i relation til børn, unge og voksne med ADHD. Forskningsprojektet blev igangsat i foråret 2011 og forventes afsluttet ved udgangen af 2012.
6. Udvikling af national handlingsplan. Den samlede satsning skal munde ud i en national handlingsplan, der forventes at foreligge i foråret 2013.

Pårørendesamarbejde

Der er igangsat en vidensindsamling blandt de kommuner og regioner der har erfaringer med formulering og implementering af pårørendepolitikker. Formålet med projektet er at indhente generelle erfaringer med formaliseret pårørendesamarbejde og på den baggrund give inspiration til politikformuleringer for pårørendesamarbejde i botilbud for mennesker med handicap og sindslidelse. Det forventes at der foreligger et inspirationsmateriale målrettet politikere og embedsmænd med udgangen af 2011.

Ældre udviklingshæmmede

Servicestyrelsen har i samarbejde med Jysk Socialforsknings- og Evalueringssamarbejde (JYFE) udarbejdet en kortlægning med det formål at få skabt et overblik over kommunernes generelle oplevelser i relation til temaet ældre udviklingshæmmede, herunder hvilke udfordringer de står med i forhold til 1) viden om ældre udviklingshæmmede, 2) den demografiske udvikling, 3) tilrettelæggelse og udvikling af tilbud, 4) behovet for specialiseret indsats samt 5) andre udfordringer og behov i relation til støtte-, bo- og beskæftigelsestilbud.

Kortlægningen viser at kommunerne oplever en mærkbar stigning i antallet af ældre udviklingshæmmede. Erfaringerne i kommunerne er desuden at aldringsprocessen og dermed behovet for særlig støtte indtræder tidligere end i den øvrige befolkning. Kommunerne oplever desuden en generel mangel på viden om hvornår og hvordan

aldringsprocessen indtræder blandt denne målgruppe, og hvad det betyder for tilrettelæggelse og kvalificering af konkrete tilbud. De efterspørger metoder som kan kvalificere tilbuddene for ældre inden for målgruppen, generelt i forhold til "raske" ældre og specifikt i forhold til udvikling af aldersbetingende sygdomme og demens.

Brugerrådslandsmøde

Servicestyrelsen og Dansk Handicap Forbund har i samarbejde afviklet et brugerrådslandsmøde ultimo 2010 med det formål at understøtte brugerindflydelse og medborgerskab hos mennesker med væsentligt nedsat fysisk funktionsevne. Målgruppen var brugerrådsmedlemmer samt borgere med særlig interesse for indflydelsesarbejdet i deres botilbud, foruden deres daglige hjælpere.

Det overordnede formål med et årligt landsmøde for de enkelte botilbuds brugerråd er at støtte det arbejde der foregår i brugerrådene, og at skabe et forum hvor repræsentanter fra de forskellige brugerråd mødes til gensidig udveksling af ideer og erfaringer.

Miljøministeriet har oplyst følgende:

Synliggørelse af udbuddet af mulighederne for mennesker med handicap på Naturstyrelsens hjemmeside

På Naturstyrelsens hjemmeside er der fra januar 2011 et menupunkt "For handicappede". Her kan man få en oversigt over udbuddet af handicapegnede faciliteter som kan benyttes af kørestolsbrugere.

Det er her angivet hvor man med kørestol kan benytte stier, hundeskove, bål-, og overnatnings- og legepladser. Hvor man kan få adgang med kørestol til stranden, fugletårne, naturskoler og naturudstillinger samt p-pladser og toiletter, samt hvor der er muligheder for at fiske for mennesker med handicap. På hjemmesiden kan man også finde de vandretursfoldere som indeholder handicapegnede stier der kan benyttes af kørestolsbrugere. Dog vil der altid være forhold i naturen som gør at der er risiko for at køre fast, også på handicapegnede stier.

Søgemulighed for mennesker med handicap på portal for friluftaktiviteter

På udinaturen.dk, som er en portal for friluftsfaciliteter og ture, er der mulighed for at søge på "egnet for gangbesværede" og "kørestolsegnet" inden for de fleste søgemuligheder. Portalen er lanceret i 2010, og mange kommuner, organisationer og private lægger løbende oplysninger ind på portalen.

Artikel 20 – Personlig mobilitet

Socialministeriet har oplyst følgende:

Forsøg med ledsageordning til unge med funktionsnedsættelse

Socialministeriet har fra den 1. januar 2009 med midler afsat i satspuljeaftalen for 2009 gennemført et forsøg med ledsagelse til unge mellem 12 og 15 år med nedsat funktionsevne. 9 kommuner har deltaget i forsøget, hvor ca. 80 unge i den nævnte aldersgruppe har fået tildelt ledsageordning efter samme kriterier som gælder for ledsageordningen til unge mellem 16 og 18 år i § 45 i lov om social service.

Forsøget, som afsluttes med udgangen af 2011, har til formål at skabe et grundlag for en stillingtagen til om ledsageordningen i § 45 i lov om social service skal udvides til også at omfatte unge mellem 12 og 15 år.

Delehandicapbiler

Der er etableret et samarbejde med 3 kommuner om en forsøgsordning med delehandicapbiler med det mål at forenkle og forbedre reglerne for støtte til køb af handicapbil til gavn for borgere med handicap. Formålet er at skabe en fleksibel befordringsordning, dels for de borgere der opfylder de helbredsmæssige betingelser for støtte til køb af handicapbil, men som ikke har et tilstrækkeligt stort befordringsbehov, dels for de borgere der er berettiget til støtte til køb af handicapbil, men som ønsker en anden type ordning frem for selv at købe en handicapbil, f.eks. på grund af økonomi eller fordi ordningen i højere grad matcher deres behov for befordring. Der udarbejdes en evaluering af ordningen.

Tilgængelige tal om handicapbiler

Ankestyrelsen udgiver årligt en statistik over kommunale afgørelser om støtte til køb af handicapbiler efter servicelovens § 114 på baggrund af kommunale indberetninger. I 2010 har Ankestyrelsen gjort oplysningerne tilgængelige på sin hjemmeside. "Tal fra Ankestyrelsen" rummer oplysninger om alle kommuners afgørelser om støtte til køb af handicapbiler mv. siden 2005. Her findes oplysninger om kommunernes afgørelser om støtte til køb af bil til handicappede og opgørelser over sagsbehandlingstiden i de tidligere amter og de sociale nævn.

"Tal fra Ankestyrelsen" gør det muligt at sammensætte oplysninger efter eget valg, gemme tabeller og få oplysningerne vist grafisk. Databasen kan findes på Ankestyrelsens hjemmeside www.ast.dk/tal_fra_ankestyrelsen.

Igangværende praksisundersøgelse om merudgifter til voksne

Ankestyrelsen har i foråret 2011 afsluttet en praksisundersøgelse om kommunernes og de sociale nævns anvendelse af servicelovens § 100. Der er særligt fokus på personkredsen efter de nye regler om tilkendelse af merudgifter som trådte i kraft den 1. december 2008.

Artikel 21 – Ytrings- og meningsfrihed samt adgang til information

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling har oplyst følgende:

Udvikling af tilgængelige løsninger

Videnskabsministeriet arbejder for at fremme udviklingen af tilgængelige løsninger inden for den private sektor, herunder e-handels-løsninger, netbanker og elektroniske nyhedsmedier, blogs mv. Konkret har IT- og Telestyrelsen udarbejdet en initiativpakke der indeholder en lang række forslag til initiativer som samlet set har til formål at styrke opmærksomheden om vigtigheden af tilgængelighed. Et af initiativerne er nedsættelsen af en referencegruppe bestående af it-brancheorganisationer, it-udviklere og interesseorganisationer som skal være rådgivende i forbindelse med iværksættelsen og prioriteringen af aktiviteter på området, herunder diskussion og prioritering af IT- og Telestyrelsens initiativpakke.

I efteråret 2010 blev der i samarbejde med Center for Ligebehandling af Handicappede, FDIH, e-handelsfonden og konsulentfirmaet Sensus afholdt et seminar om betydningen af og fordelene ved tilgængelige private e-handels-løsninger. Desuden har ministeriet fået udviklet et e-lærings-værktøj om it-tilgængelighed målrettet private tjenesteudbydere, herunder e-handels-butikker.

For så vidt angår initiativer for at sikre it-tilgængeligheden af offentlige hjemmesider, henvises til Videnskabsministeriets svar til artikel 9.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst følgende:

Brugertilfredshedsundersøgelser

Regeringen og KL blev i aftalen om kommunernes økonomi for 2009 enige om at anvendelsen af brugertilfredshedsundersøgelser bør indgå systematisk i alle kommuners kvalitetsstyring og -udvikling. På dette grundlag blev der igangsat pilotprojekter om sammenlignelige brugertilfredshedsundersøgelser på børne-, ældre- og handicapområdet. Der blev i samarbejde med 10 kommuner i efteråret 2009 og foråret 2010 udviklet og afprøvet et koncept for gennemførelse af sammenlignelige brugertilfredshedsundersøgelser.

På baggrund af pilotprojektet blev regeringen og KL i aftalen om kommunernes økonomi for 2011 enige om at anbefale kommunerne hvert andet år at offentliggøre sammenlignelige oplysninger om den brugeroplevede kvalitet blandt modtagerne inden for en række velfærdsydelser. For at støtte op om brugertilfredshedsundersøgelser der er sammenlignelige på tværs af institutioner og kommuner, blev kommunerne opfordret til at anvende det fælles udviklede koncept på bl.a. handicapområdet som stilles til rådighed fra 2011. Anvendelsen af konceptet understøttes af inspirationsmateriale, erfaringsudveksling og tværgående analyser.

Artikel 23 – Respekt for hjemmet og familien

Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration har oplyst følgende:

Opholdstilladelse, herunder tidsubegrænset opholdstilladelse

På det udlændingeretlige område vil personer der som følge af handicap ikke er i stand til at opfylde en eller flere betingelser, i overensstemmelse med konventionen ikke blive mødt med disse krav. Andre krav som ikke relaterer sig til den pågældendes handicap, vil skulle opfyldes på lige fod med andre.

For så vidt angår handicappede personers mulighed for at udøve familieliv med en ægtefælle, samlever eller mindreårige børn hvor en af parterne ikke i forvejen er bosiddende i Danmark, er dette således beskyttet på lige fod med andre borgeres mulighed idet betingelserne for familiesammenføring i udlændingeloven vil blive fraveget hvis betingelsen sammen med handicapet udgør en barriere for at den handicappede person kan nyde sin ret til familieliv på lige fod med andre. Dette gælder uanset om den handicappede er herboende eller ansøger, og uanset om den handicappede er barn eller voksen.

I det omfang en udlænding lider af en langvarig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse – og betingelserne for opnåelse af tidsubegrænset (permanent) opholdstilladelse sammen med handicapet udgør en barriere for at den handicappede person kan opnå en sådan opholdsret med de fordele der måtte følge af anden lovgivning – vil disse betingelser for tidsubegrænset (permanent) opholdstilladelse i udlændingeloven således blive fraveget.

Socialministeriet har oplyst følgende:

Forældre med erhvervet handicap der bor i botilbud

Servicestyrelsen har med kortlægningen "Man vil stadig gerne have lov at være mor ..." sat fokus på forældre der i voksenlivet erhverver et handicap som nødvendiggør at

de må flytte på botilbud. Her belyses antallet af personer i målgruppen, særlige karakteristika ved målgruppen samt deres mulighed for at udfylde forælderrollen, og ikke mindst inden for hvilke rammer og på hvilken måde botilbuddene organiserer indsatsen over for forældrene i målgruppen.

Undersøgelsen viser at foruden de barrierer for varetagelsen af forælderrollen som er forbundet med den fysiske adskillelse og den konkrete funktionsnedsættelse, spiller håndteringen af forælderrolleproblematikkerne på de enkelte botilbud og organiseringen af indsatsen en central rolle. Her viser undersøgelsen store forskelle.

Artikel 24 – Uddannelse

Undervisningsministeriet har oplyst følgende:

Skoleudvikling med henblik på inklusion i normalundervisningen

Der er via satspuljen givet 11,6 mio. kr. til skoleudvikling der øger inklusion og faglighed samt reducerer henvisning til specialundervisning. Evalueringen af udviklingsarbejdet blev offentliggjort i januar 2011.

Evalueringen af udviklingsarbejdet viste blandt andet at det er muligt at inkludere flere elever i den almindelige undervisning end skolerne gør i dag. Succesen skyldes at den anvendte inklusionsmetode er nøje tilpasset målgruppens specifikke vanskeligheder. Evalueringen viste også at inklusion generelt fremmes af et systemisk udgangspunkt, af lærerkompetencer inden for blandt andet relationsarbejde, undervisningsdifferentiering og -evaluering samt ved at inddrage forældrene. Evalueringen viste dog også at skolerne havde problemer med at inkludere elever med massive vanskeligheder.

Resultaterne af evalueringen er formidlet på en afsluttende konference og ved offentliggørelse af evalueringsrapporten på Undervisningsministeriets og KL's hjemmesider.

Vejledning om overgang mellem grundskole og ungdomsuddannelse

Undervisningsministeriet har udsendt en vejledning om kommuners og uddannelsesinstitutioners samarbejde om iværksættelse af specialpædagogisk støtte i ungdomsuddannelserne. Danske Handicaporganisationer har deltaget i udarbejdelsen af vejledningen.

Forsøg med særlige klasser på de gymnasiale uddannelser for elever med Aspergers syndrom

På Høje-Taastrup Gymnasium og Paderup Gymnasium er der siden henholdsvis 2007 og 2008 gennemført forsøg med særlige gymnasieklasser for elever med Aspergers syndrom. Undervisningsministeriet har desuden givet tilskud til opstart af yderligere nye forsøgsklasser. Forsøgene indebærer primært etablering af små klasser, udvidet lærerdækning og struktureret skoledag, mens der ikke er givet dispensationer fra bestemmelserne om undervisning og prøver. Formålet med forsøgene er at eleverne skal gennemføre en almen gymnasial uddannelse. Gymnasierne skal derudover have fokus på at inkludere eleverne i undervisningen i de ordinære klasser og i gymnasie-miljøet på skolerne. Danmarks Evalueringsinstitut har i 2009/10 gennemført en del-evaluering af første uddannelsesår på 3 forløb med 3-årige gymnasieforløb for elever med Aspergers syndrom. Evalueringen viste at eleverne i høj grad var i stand til at indfri de faglige mål, men at der var større vanskeligheder ved at indfri de overfaglige mål. De senere forsøgsbevillinger har derfor indeholdt krav om at skolerne skulle have fokus på indfrielsen af de overfaglige mål.

Vejledning om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov

Undervisningsministeriet har udarbejdet en vejledning som skal forklare og uddybe lov og bekendtgørelse om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov. Vejledningen indeholder beskrivelser af retskravet, målgruppen og aldersgruppen for ungdomsuddannelsen, rammen om den 3-årige ungdomsuddannelse, kommunalbestyrelsens tilbud om en ungdomsuddannelse, herunder hvornår og hvordan tilbuddet gives, og at det er kommunalbestyrelsen der træffer afgørelsen. Videre beskriver vejledningen ungdomsuddannelsens indhold, herunder uddannelsesplanen, afklaringsforløb, undervisning, praktik, praktiske aktiviteter og træning, timetal samt muligheden for afbrydelse af og genoptagelse af ungdomsuddannelsen. Endelig indeholder vejledningen en beskrivelse af uddannelseselementernes finansiering, herunder mellemkommunale betalingsforhold, de grundlæggende regler inden for emnerne befording samt undervisningsmidler og specialpædagogisk støtte, kompetencepapiret, klageadgangen og ydelser og tilbud efter anden lovgivning der kan have relation til ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov.

Vejledningen forventes udsendt i 2011.

Redegørelse til Folketingets Uddannelsesudvalg om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov

Som led i den løbende evaluering af ungdomsuddannelse for unge med særlige behov blev der i foråret 2010 undersøgt en række temaer vedrørende ungdomsuddannelsen og de elever der er optaget på uddannelsen (indhold i uddannelsesplanerne, vejledning, støtteforanstaltninger og forsørgelse), elevdata, herunder oplysninger om forsørgelsesgrundlag, erfaringer fra satspuljeprojekterne HUG (Helhedstænkning i Uddannelsesgarantien) og KLAP (Kreativ, Langsigtet Arbejds-Planlægning) samt oplysninger om antal og arten af klagesager inden for ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.

Undervisningsministeren har i november 2010 på baggrund af evalueringen fremsendt en redegørelse til Folketingets Uddannelsesudvalg.

Overbygning til ungdomsuddannelse for unge med særlige behov

Undervisningsministeriet har nedsat en arbejdsgruppe med deltagelse af relevante fagpersoner og interessenter der skal vurdere behovet for at etablere en overbygning til den særlige ungdomsuddannelse for unge med særlige behov, herunder i givet fald stille forslag til en sådan overbygning. Arbejdsgruppen vil i arbejdet løbende inddrage relevante fagpersoner og interessenter samt tage kontakt til skoleforeninger, interesseorganisationer, arbejdsmarkedets parter mfl.

Arbejdsgruppen afsluttede arbejdet i første halvår 2011.

Publikation med opsamling af de gode uddannelsesplaner

Undervisningsministeriet har i samarbejde med brugerorganisationerne indsamlet gode eksempler på uddannelsesplaner under ungdomsuddannelse for unge med særlige behov som bl.a. viser hvordan praktikken understøtter målene i uddannelsesplanen og giver den unge erfaringer der øger de personlige og beskæftigelsesmæssige kompetencer. Endvidere beskrives med eksempler hvordan uddannelsesplanerne kan sammensættes af forskellige aktiviteter tilpasset den enkelte deltagers forudsætninger og ønsker. Beskrivelserne omfatter ordinær undervisning, forlagt undervisning og værkstedsundervisning, forskellige former for støttet praktik og træning samt selvstændige praktikforløb.

Publikationen forventes udgivet i 2011.

Bidrag til Foreningsfællesskabet Ligeværds udgivelse

Undervisningsministeriet har givet et væsentligt økonomisk bidrag til Foreningsfællesskabet Ligeværds udgivelse af et gratis-katalog om uddannelsestilbud for unge med særlige behov: <http://www.ligevaerd.dk/media/2387/aktivt%20uddkatalog%202010>

Udvikling af tegnsprogstolkeuddannelsen

Undervisningsministeriet har i 2010 fået udarbejdet en undersøgelse af forholdene for tegnsprogstolkeuddannelsen i Danmark. På baggrund af undersøgelsen har man dels sikret at der fortsat er 2 udbudssteder af tegnsprogstolkeuddannelsen i Danmark, dels iværksat udvikling af en mere tidssvarende uddannelse som skal være en professionsbacheloruddannelse.

Ordblindetest til voksne med dansk som andetsprog

Center for Læseforskning har for Undervisningsministeriet udviklet og afprøvet en test til mere sikker identifikation af voksne ordblinde med dansk som andetsprog. Afprøvningsresultaterne har vist at det nyudviklede testmateriale er velegnet til at identificere gruppen af ordblinde med dansk som andetsprog.

Formålet med at igangsætte udviklingsarbejdet var at forbedre institutionernes nuværende muligheder for at vurdere om læsevanskeligheder hos voksne med dansk som andetsprog først og fremmest skyldes generelle dansksproglige vanskeligheder, eller om det er sandsynligt at vanskelighederne også skyldes ordblindhed.

Ordblindetesten, en vejledning og en instruktionsvideo blev udsendt til udbydere af ordblindeundervisning for voksne i foråret 2011.

Projekt om tosprogede elever og specialundervisning

Der er via satspuljen 2010 givet midler til at udarbejde et iagttagelsesmateriale til brug i skole og hjem med henblik på en nøjere beskrivelse af specifikke funktionsnedsættelser hos tosprogede elever og med henblik på at der udarbejdes beskrivelser af metoder og materialer samt manual til brug for pædagogisk personale med det formål at afdække specifikke funktionsnedsættelser der skyldes andre forhold end sprogproblemer. Udviklingsarbejdet blev igangsat i foråret 2011.

Specialpædagogisk støtte

Den specialpædagogiske støtte har til formål at sikre at elever med funktionsnedsættelser bliver i stand til at gennemføre deres uddannelse og opnå den uddannelseskompetence og evt. videreuddannelseskompetence som uddannelsen tager sigte på, uanset elevens/den studerendes funktionsnedsættelse.

Målgruppe og støtteformer er forskellige for de uddannelsesniveauer som har regler om specialpædagogisk støtte. Det kan indebære overgangsproblematikker, f.eks. i forbindelse med test og udredning, særligt for den meget store gruppe af støttemodtagere med dysleksi.

Undervisningsministeriet planlægger derfor i 2011 at udbyde udviklingen af en ordblindetest som kan anvendes på tværs af uddannelsesniveauer, med det formål tidligere i uddannelsesforløbet at få identificeret elever med dysleksi. Testen forventes færdigudviklet i 2013.

Justitsministeriet har oplyst følgende:

Forbedrede muligheder for at modtage undervisning

Kriminalforsorgen har fra og med 2011 implementeret et særligt sikret pc-netværk med henblik på at indsatte i de lukkede fængsler og arresthusene får forbedrede muligheder for faglig undervisning og uddannelse. Dette tiltag betyder også at indsatte med handicap, herunder synshandicappede, nu får bedre adgang til at deltage i undervisningsaktiviteter. Netværket rummer blandt andet it-baserede hjælpeværktøjer som muliggør at ordblinde og andre med svage læse- og skrivefærdigheder får lettere adgang til at modtage undervisning.

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling har oplyst følgende:

Tilgængelighed i fremtidigt byggeri

Videnskabsministeriets tilgængelighedsstandard for undervisningsbyggeri er opdateret fra 2011 som følge af ændrede regler for de fysiske rammer og udvidet med nye indretningsforskrifter for studie- og laboratoriearbejdspladser.

Tilgængelighedsstandardens krav søges udvidet fra at omfatte alt universitetsbyggeri ved ny- og tilbygning til også at omfatte al ombygning og ved ændret anvendelse.

Videnskabsministeriet vil sikre undervisning i standarden for relevante faggrupper internt, for universiteternes driftsansvarlige og for byggeriets rådgivere.

Videnskabsministeriet vil undersøge muligheden for, via Rådet for Offentlige Bygherrer (ROB), at udvide tilgængelighedsstandardens område til også at omfatte undervisningsområder der hører under andre ressortmyndigheder.

Tilgængelighed i eksisterende byggeri

Barrierer for tilgængelighed i det eksisterende undervisningsbyggeri inden for Videnskabsministeriets ejerskab er tidligere registreret og prissat. Oplysningerne indgår i kommende ombygninger eller tilpasninger til ændret anvendelse.

De kommende års store investeringer i laboratoriebygninger vil medføre store forbedringer af tilgængeligheden ved universiteter og sektorforskningsinstitutioner.

For at lette handicappedes færden på universiteterne arbejder Videnskabsministeriet på ved anvendelse af digitale hjælpemidler at udvikle oplysninger om tilgængelighed i bygninger og på campusområder. Målsætningen er at der på alle universiteter findes kort med angivelse af adgangsruiter for kørestolsbrugere.

Som led i udviklingen af universiteternes hjemmesider vil tilgængelighedsoplysninger – herunder kortmateriale – kunne forbedre information og kommunikation for handicappede brugere.

I 2010 gennemførte Videnskabsministeriet en besøgsrunde til alle universiteter med møder med de ansvarlige for administrationen af lov om specialpædagogisk støtte (SPS) og for bygningsområdet. Besøgsrunden foregik bl.a. på baggrund af et statistisk materiale udarbejdet af SU-Styrelsen (nu Uddannelsesstyrelsen, Afdelingen for Uddannelsesstøtte) om modtagere af SPS.

Besøgsrunden blev afsluttet med et møde med SU-Styrelsen om administrationen af lov om specialpædagogisk støtte.

Videnskabsministeriets handicaparbejdsgruppe fortsætter sit arbejde, og gruppens hidtidige arbejde har medført en bedre koordinering mellem forskellige typer af indsatser for studerende med funktionsnedsættelser, et bedre overblik over typer af funktionsnedsættelser og et bedre beredskab i forbindelse med henvendelser udefra.

Gruppen har på baggrund af sit arbejde udarbejdet en liste over den kommende tids initiativer:

1. Videnskabsministeriet vil udsende en opfordring til universiteterne om at arbejde videre med en strategi for håndtering af tilgængelighedsaspekter i forhold til studerende med funktionsnedsættelser. Ministeriet vil herunder pege på universiteternes muligheder for at få opført handicapegnede kollegieværelser på campus via universiteternes nye muligheder for at engagere sig i campusnært kollegiebyggeri.
2. Videnskabsministeriet vil i samarbejde med Undervisningsministeriet arbejde for mere målrettet information til mennesker med handicap om optagelse på universiteterne.
3. Tilgængelighedsstandarden omfatter i dag kun byggeri ejet af Videnskabsministeriet, men ministeriet vil søge at lade standarden omfatte alt (ny)byggeri som universiteterne disponerer over, dvs. bygninger som universiteterne enten ejer eller lejer af andre.
4. Videnskabsministeriet vil gennemgå taxametersystemet med henblik på at fjerne barrierer for at universiteterne kan gøre en større indsats for studerende med funktionsnedsættelse.

Artikel 25 – Sundhed

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst følgende:

Nationale anbefalinger for behandling og rehabilitering af både voksne og børn med traumatiske hjerneskader og tilgrænsende lidelser

Sundhedsstyrelsen har igangsat et sundhedsfagligt arbejde med henblik på at udarbejde nationale retningslinjer for behandling og rehabilitering af både børn og voksne med traumatisk hjerneskade der beskriver den samlede tværfaglige, tværsektorielle og koordinerede indsats (forløbsprogrammer).

De kommende nationale anbefalinger for mennesker med erhvervet hjerneskade vil bygge på de nyeste faglige standarder og viden på området, herunder behandlingsmetoder, og vil understøtte en styrket organisation, kvalitet og sammenhæng i indsatsen for alle med traumatisk hjerneskade, uanset hvor i landet man bor. Endvidere vil Sundhedsstyrelsens kommende retningslinjer omfatte en monitorering af indsatsen på området. Sundhedsstyrelsens sundhedsfaglige arbejde om anbefalinger til behandling

og rehabilitering af traumatisk hjerneskadede vil således udgøre en fælles national ramme for en styrket regional og kommunal indsats.

Arbejdet blev igangsat i april 2009 og blev afsluttet i midten af 2011.

Aftale om en styrket indsats på apopleksiområdet

Der iværksættes en styrket indsats over for patienter med moderat til svær apopleksi. Formålet er fra centralt hold at understøtte en generel forbedring af indsatsen på apopleksiområdet i regioner og kommuner – særligt på rehabiliteringsområdet – for at undgå at mennesker rammes af apopleksi, og for at styrke indsatsen for apopleksipatienter i hele patientforløbet fra indlæggelse i den akutte fase til den efterfølgende rehabilitering med fokus på langsigtet opfølgning, træning, forebyggelse og pleje.

Som led i aftalen har Sundhedsstyrelsen nedsat en sundhedsfaglig arbejdsgruppe med henblik på at udarbejde nationale anbefalinger for behandling og rehabilitering af patienter med moderat til svær apopleksi. De nationale anbefalinger får karakter af et forløbsprogram som beskriver en klar arbejdsdeling mellem sygehus, kommune og almen praksis så patienten får den rette hjælp på det rigtige tidspunkt. De nationale anbefalinger udarbejdes bl.a. på baggrund af en medicinsk teknologivurdering (MTV) om neurorehabilitering som blev offentliggjort i januar 2011.

Det endelige forløbsprogram om behandling og rehabilitering af hjerneskadede vil blive afsluttet medio 2011.

Medicinering på plejehjem og bosteder

1. For at forbedre kontrollen med medicinbehandling – særligt på bostederne – gennemfører Sundhedsstyrelsen i samarbejde med Socialministeriet, KL, Danske Regioner og Indenrigs- og Sundhedsministeriet i øjeblikket et projekt hvor embedslægerne anvender lægemiddelstatistikken til et målrettet tilsyn over for bosteder hvor medicinforbruget ligger særlig højt.
2. Embedslægerne har – på baggrund af statistikken – ultimo 2010/primo 2011 rettet henvendelse til i alt 92 institutioner som alle herefter har udarbejdet en redegørelse til Sundhedsstyrelsen. På baggrund af disse redegørelser tager embedslægerne på tilsynsbesøg på udvalgte bosteder og kontakter de relevante ordinerende læger. Projektet vil blive evalueret i den kommende tid for at vurdere om der er grundlag for at gøre statistikken og det skærpede tilsyn permanent.

Folkesundhedskampagner

Hvert år gennemfører Sundhedsstyrelsen en lang række nationale sundhedsfremmende og forebyggende kampagner med fokus på blandt andet livsstil, fysisk aktivitet, tobak og alkohol. Kampagnerne er i deres visuelle udtryk og tekst tilrettelagt så budskaberne er letforståelige og tilgængelige for alle. Som led i den nationale influenza-vaccinationskampagne indrykkes der samtidig annoncer i diverse patientforeningers blade målrettet patient- og handicapgrupper der er i risiko for at blive alvorligt syge af influenza. I forhold til hjemløse psykisk syge er der i 2009 igangsat et særligt initiativ der skal støtte denne gruppe i at holde op med at ryge.

Hiv- og aids-oplysning

Mennesker med handicap henvises almindeligvis til de generelle oplysningskanaler via elektroniske hjemmesider, skriftligt oplysningsmateriale og personlig rådgivning. Imidlertid er der i 2010 igangsat et initiativ om sex og sundhed for unge med indlæringsvanskeligheder – primært psykisk udviklingshæmmede. Målet er at udvikle metoder til formidling af seksualoplysning til unge med særlige behov og tilbyde dem undervisning om sex, herunder oplyse om hiv/aids.

Socialministeriet har oplyst følgende:

Netværksmøder om udviklingshæmmede og misbrug

Der har været afholdt landsdækkende netværksmøder om forebyggelse og behandling af alkoholmisbrug blandt udviklingshæmmede. Det overvejes hvordan den fremtidige vedligeholdelse og videreudvikling af hjemmeside kan varetages.

Socialt netværk

Der er etableret regionale medarbejdernetværk og afholdt regionale netværksmøder om understøttelse af muligheder for udvikling og opretholdelse af sociale netværk for mennesker med handicap.

Artikel 26 – Habilitering og rehabilitering

Socialministeriet har oplyst følgende:

Arbejdsrehabiliteringsklubber for voksne med erhvervet hjerneskade

I satspuljeaftalen for 2010 er der afsat 60 mio. kr. i perioden 2010-2013 til at etablere arbejdsrehabiliteringsklubber rundt om i Danmark målrettet voksne der har fået en sværere hjerneskade gennem f.eks. en ulykke eller apopleksi.

På baggrund af erfaringer fra Hjerneskadeforeningens projekt HovedHuset og udenlandske projekter er der i foråret 2010 udarbejdet en overordnet model for arbejdsrehabiliteringsklubber som 5 udvalgte kommuner får økonomisk støtte samt proces- og evalueringsbistand til at etablere.

Målet med arbejdsrehabiliteringsklubberne er at støtte mennesker med erhvervet hjerneskade til et aktivt liv med meningsfuld beskæftigelse. Dette skal ske ud fra en klubtilgang hvor medlemmerne gennem et aktivt inddragende arbejdsfællesskab i klubberne selv skal tage ansvar og lære at håndtere følgerne af deres hjerneskade, ligesom de skal genvinde nogle af de tabte funktioner. Klubberne skal således bidrage til en målrettet træning og afklaring af borgere med hjerneskade og støtte til at opnå en form for beskæftigelse.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst følgende:

Indsatser på genoptrænings- og rehabiliteringsområdet

Der er på finansloven for 2011 afsat 150 mio. kr. i perioden 2012-2014 til udsatte patienter med hjerneskade. Midlerne afsættes til løft af kommunale indsatser på genoptrænings- og rehabiliteringsområdet for patienter som har været igennem lange og alvorlige sygdomsforløb, herunder til samarbejde med regionerne om sammenhængende forløb og med de særlige hjerneskadetilbud som f.eks. Vejlefjord og Center for Hjerneskade.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Socialministeriet, Beskæftigelsesministeriet og Undervisningsministeriet har udarbejdet en fælles vejledning om kommunal rehabilitering. Vejledningen skal understøtte kommunernes tværgående opgaveløsning på rehabiliteringsområdet. Vejledningen beskriver det eksisterende regelsæt på tværs af lovgivningsområder, formålet med rehabilitering, typiske indsatser i rehabiliteringsforløb og det tværfaglige samarbejde f.eks. på tværs af kommunale forvaltningsområder.

Som led i den nye aftale i maj 2011 om sundhed vil indsatsen for hjerneskadede blive styrket med 100 mio. kr. til hurtigere genoptræning og rehabilitering til unge med hjerneskade og med 50 mio. kr. til et nyt center for hjerneskade på Glostrup Hospital. Her samles de nuværende rehabiliteringsenheder Klinik for Rygmarvsskader i Hornbæk og Afsnit for Traumatisk Hjerneskade på Hvidovre Hospital i en fælles neurorehabiliteringsenhed for både rygmarvsskade- og hjerneskaderehabilitering.

Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration har oplyst følgende:

En særlig indsats i forhold til nydanskere med helbredsproblemer

Sygdom og helbredsproblemer er en barriere for flygtninge/indvandreres tilknytning til arbejdsmarkedet i Danmark. Integrationsministeriet iværksatte derfor en undersøgelse blandt 10 danske kommuner med det formål at belyse etniske minoriteters sygdomsforløb og disses betydning for beskæftigelse. Resultaterne er formidlet i publikationen "Helbred og integration" fra marts 2009.

Undersøgelsen vurderer at ca. 80 pct. af nydanskere på længerevarende kontanthjælp (gammel matchgruppe 4 og 5) ikke er arbejdsmarkedsparate på grund af helbreds-mæssige problemer; heraf er størstedelen kvinder med uafklarede helbredsproblemer. Med udgangspunkt i de deltagende kommuner anslås det at syge kontanthjælpsmodtagere med dansk baggrund næsten 4 gange oftere får afdækket deres sygdomsforhold og ressourcer end det er tilfældet for syge nydanskere.

For at afhjælpe dette har Integrationsministeriet blandt andet med en række kurser for kommunale sagsbehandlere i efteråret 2008 formidlet effektfulde metoder og gode samarbejdsformer mellem beskæftigelses- og sundhedsfaglige aktører der kan fremme arbejdsmarkedsdeltagelsen for nydanskere. Ministeriet har endvidere støttet udviklingen af det såkaldte Helbredsafklarende Team i Odense Kommune, der bruger en tværfaglig metode til afklaring af kontanthjælpsmodtagere med komplekse eller uigen-nemsigtige sygdomsmønstre. Modellen er udbredt til flere andre kommuner.

Integrationsministeriet vil også i de kommende år arbejde for at styrke arbejdsmarkedstilknytningen for nydanskere med helbreds-mæssige problemer. Dette vil blandt andet ske ved at støtte en række udviklingsprojekter.

Artikel 27 – Arbejde og beskæftigelse

Beskæftigelsesministeriet har oplyst følgende:

I det nedenstående er der listet forskellige større initiativer til forbedring af arbejdsmarkedstilknytningen for mennesker med handicap på Beskæftigelsesministeriets område.

Handicapstrategi – "Handicap & job – det kan lade sig gøre"

For at sikre at personer med handicap kan få en tilknytning til arbejdsmarkedet har regeringen sammen med Danske Handicaporganisationer igangsat en handicapstrategi, som løber over 4 år. Afsættet for strategien er at det skal kunne lade sig gøre at

forene handicap og beskæftigelse. Som led i strategien igangsættes der 9 initiativer der har fokus på de 3 centrale aktører i handicapindsatsen – jobcentrene, den enkelte person med handicap og virksomhederne. Initiativerne fordeler sig inden for følgende 3 indsatsområder og dækker både fastholdelse og inklusion af personer med handicap på arbejdsmarkedet:

1. At lette kombinationen af handicap og job
2. At udbrede kendskabet til eksisterende kompensationsmuligheder
3. At tilvejebringe mere viden om effektive veje til at få mennesker med handicap i beskæftigelse.

Private og offentlige virksomheder har derudover mulighed for at søge penge fra handicappuljen til projekter der på forskellig måde hjælper personer med handicap til at finde en plads på arbejdsmarkedet.

Puljen om støtte til mennesker med handicap – ansøgningsrunden 2010

I foråret 2010 udmeldte Arbejdsmarkedsstyrelsen 8 mio. kr. ved en ansøgningsrunde som havde ansøgningsfrist den 16. juli 2010. Ansøgningsrunden har været annonceret på AMS.dk, og på Vidensnetværkets og Specialfunktionen Job og Handicaps hjemmesider.

Ved ansøgningsrunden var 3 overordnede målgrupper/temaer prioriteret:

1. Virksomheder og medarbejdere med handicap: Projekter der fokuserer på hvad virksomheder og medarbejdere med handicap selv kan gøre for at sikre fastholdelse på arbejdsmarkedet, herunder formidling af budskabet om at fastholdelse af medarbejdere med handicap er en integreret del af virksomhedens arbejde med Corporate Social Responsibility (CSR).
2. Personer med psykiske handicap: Projekter der kan yde en helhedsorienteret indsats for personer med psykiske handicap. Et væsentligt element i projekterne skal være en koordineret indsats på tværs af beskæftigelses- og behandlingssystemet og virksomhederne med henblik på at sikre at borgeren opnår eller bevarer tilknytningen til arbejdsmarkedet.

3. Blinde og Svagsynede: Projekter som øger blinde og svagsynedes tilknytning til arbejdsmarkedet via en direkte beskæftigelsesrettet indsats. Styrelsen har tildelt støtte til 6 projekter for en samlet sum på 8 mio. kr.

Handicapkampagne

Den 1. maj 2011 igangsatte Beskæftigelsesministeriet sammen med Danske Handicaporganisationer og Virksomhedsforum for Socialt Ansvar (VFSA) et projekt hvor formålet er at flest muligt personer med handicap kommer i job eller fastholdes i job.

Projektet sætter bl.a. fokus på at motivere personer med handicap til at søge job, hjælpe virksomhederne til at ansætte og fastholde personer med handicap samt klæde jobcentrene på til at give virksomhedsrettede tilbud til målgruppen. Kampagnen startede den 1. maj 2011 og løber halvandet år frem.

Indsatser rettet mod personer med handicap

Den landsdækkende møderække "Hvad skal der til, for at jeg kan komme i job?" afholdes i samarbejde med handicaporganisationerne og skal give personer med handicap viden og redskaber til jobsøgningen og dermed styrke motivationen for job. Endvidere vil der blive etableret et 'Videnshotspot' som via en hjemmeside og ved telefonrådgivning skal give personer med handicap viden og vejledning om handicapbeskæftigelse og jobsøgning.

Indsatser rettet mod virksomhederne

Der etableres en elektronisk inspirationsbank med gode historier om erfaringerne med kombinationen af job og handicap. Endvidere vil der blive afholdt en række arrangementer for virksomheder hvor rollemodelvirksomheder med deres erfaringer med job og handicap vil inspirere til at flere virksomheder ser potentialet i at ansætte personer med handicap.

Indsatser rettet mod jobcentrene

Der ansættes 2 virksomhedskonsulenter som skal sikre at jobcentrene giver personer med handicap virksomhedsrettede tilbud. Virksomhedskonsulenterne er tovholdere for projektet og skal sikre at projektets resultater formidles til jobcentrene og virksomhederne. Samtidig er der igangsat et forsøg i 3 kommuner der skal give viden om hvordan de handicapkompenserende ordninger kan anvendes og integreres i jobcentrene.

Erfaringerne herfra vil blive udbredt til alle landets jobcentre så kendskabet til de handicapkompenserende ordninger øges.

Til at binde hele indsatsen sammen iværksættes der en offentlighedskampagne. Det overordnede budskab er at personer med handicap selv har ansvar for at søge job, og at virksomhedsrettede tilbud til personer med handicap er den bedste vej til varig beskæftigelse.

Socialministeriet har oplyst følgende:

Ny bekendtgørelse om aflønning og befordringsudgifter mv. i beskyttet beskæftigelse, særligt tilrettelagte beskæftigelsesforløb og aktivitets- og samværstilbud

En undersøgelse fra SFI har vist at det i en mindre andel af landets kommuner kan forekomme at borgere i beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103 betaler mere for befordring end hvad der svarer til deres lønindtægt ved den beskyttede beskæftigelse. Socialministeren har udstedt en ny bekendtgørelse nr. 483 af 19. maj 2011 om aflønning og befordringsudgifter mv. i beskyttet beskæftigelse, særligt tilrettelagte beskæftigelsesforløb og aktivitets- og samværstilbud. I den nye bekendtgørelse er der indført en ændring der har til formål at sikre at borgere der er visiteret til beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103, ikke oplever at udgifterne til befordring til beskæftigelsesstedet overstiger 30 procent af de pågældendes indtægt fra den beskyttede beskæftigelse efter fradrag af skat. Bekendtgørelsen er en udmøntning af satsreguleringspuljen for 2010, hvor der blev afsat midler til ændring af reglerne for betaling af befordring for borgere i beskyttet beskæftigelse.

Model for udvikling af den beskyttede beskæftigelse

Med baggrund i et systematisk dokumentstudie samt evalueringer af 2 puljer med fokus på udvikling af den beskyttede beskæftigelse er der udviklet og afprøvet en model for udvikling af den beskyttede beskæftigelse. Modellen, som gennem 2 år er afprøvet og tilpasset i 5 kommuner, kan understøtte at borgere på de beskyttede værksteder i højere grad får mulighed for beskæftigelse så tæt på det ordinære arbejdsmarked som muligt.

Servicestyrelsen afholdt i maj 2011 en konference med titlen "Fra værksted til arbejdsmarked" med det formål at formidle modellen.

Miljøministeriet har oplyst følgende:*Skovhjælperordningen*

Skovhjælperordningen er en samarbejdsordning mellem Naturstyrelsen og kommuner som har kørt siden 2004. Skovhjælpere er voksne udviklingshæmmede mv. som beskæftiges i naturen gennem lettere skovarbejde og servicering af publikum. Skovhjælperne gives trygge rammer og får arbejdsopgaver tilpasset deres handicap. Skovhjælperne støttes i at tage ansvar og komme med sin egen mening; hermed udvikles de udviklingshæmmedes livskvalitet. Naturstyrelsen stiller arealer, opgavemuligheder, knowhow mv. til rådighed. Kommunerne står for organisering og finansiering af aktiviteterne for skovhjælperne, herunder transport til/fra arbejdssted, daglig leder, tilsyn mv. inden for rammerne af serviceloven mv. Det ældste projekt foregår i Naturcenter Herstedhøje i Vestskoven ved København, og på nuværende tidspunkt er der 16 projekter i gang. De er fordelt på følgende kommuner (hvoraf de kommuner hvor der er aftale, er markeret med kursiv): *Albertslund, Allerød, Ballerup, Bornholm, Fredericia, Frederiksberg, Frederikshavn, Gentofte, Gladsaxe, Haderslev, Herning, Herlev, Hillerød, Hvidovre, Høje-Taastrup, Ikast, Jammerbugt, Kalundborg, Kolding, København, Lyngby-Taarbæk, Randers, Roskilde, Rudersdal, Rødovre, Silkeborg, Skanderborg, Syddjurs, Struer, Thisted, Tårnby, Vejen, Viborg, Aabenraa, Aalborg og Aarhus.* Nogle kommuner har skovhjælperprojekter flere steder i kommunen.

Klima- og Energiministeriet har oplyst følgende:*Ansættelsesforhold på særlige vilkår mv.*

Klima- og Energiministeriet har fokus på at opfylde målene om beskæftigelse inden for det rummelige arbejdsmarked. Der er således etableret ansættelsesforhold på særlige vilkår såvel i departementet som hos de institutioner der hører under ministeriets ressortområde. Endvidere er de fysiske rammer indrettet på en måde der sikrer tilgængelighed for mennesker med et fysisk handicap.

Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration har oplyst følgende:*Beskæftigelsesrettet indsats i forhold til traumatiserede flygtninge og indvandrere*

Ca. 25 til 30 procent af flygtningene i Danmark skønnes at leve med traumer, som ofte er forårsaget af krigsoplevelser og tortur i de lande som de er flygtet fra. Traumerne påvirker flygtninge i en sådan grad at det kan være svært at blive en integreret del af det danske samfund. I Danmark kan traumeramte opleve ventetider på bl.a. helbredsafklaring og behandlingstilbud. Det kræver en særlig indsats at sikre flygtninge med traumer en velfungerende dagligdag og et meningsfyldt liv. Integrationsministeriet søger derfor med forskellige initiativer at understøtte og skabe sammenhæng i indsatsen for familier der er ramt af traumer.

Det vurderes at ca. 25 procent af de syge ledige med etnisk minoritetsbaggrund på kontanthjælp lider af traumer. Traumer er for mange jobcentre vanskelige at håndtere så længe der ikke er stillet en sundhedsfaglig diagnose.

Integrationsministeriet har fokus på den beskæftigelsesrettede indsats over for nydanske borgere med traumer med henblik på at styrke integrationen, herunder hvad der skal til for at traumatiserede der har potentiale til at arbejde, kan få job og tilknytning til arbejdsmarkedet. Et 3-årigt udviklingsprojekt om traumatiserede i beskæftigelse viser at der er beskæftigelsespotentiale blandt flygtninge med traumer, så længe man er villig til at lave forandringer og tilpasse tiltagene og tålmodigheden med gruppen. En hovedpointe fra projektet er bl.a. at jobcentre skal etablere muligheden for arbejdsmarkedsrehabilitering hvor man sikrer at rehabilitering bliver fulgt op af opkvalificering, motiverende samtaler og arbejdspladser.

Finansministeriet har oplyst følgende:

Regler og erfaringer vedrørende ansættelse af personer med nedsat funktionsevne på statslige arbejdspladser

I maj 2011 satte Personalestyrelsen i samarbejde med Danske Handicaporganisationer fokus på ansættelse af personer med nedsat funktionsevne. Det skete ved afholdelse af et temamøde for statens HR-kontorer. Relevante regler blev gennemgået, bl.a. vedrørende fortrinsretten, ligebehandling og støttemuligheder. Desuden blev der videregivet konkrete erfaringer fra praksis med ansættelse af personer med nedsat funktionsevne.

Forsvarsministeriet har oplyst følgende:

Ansættelse inden for Forsvarsministeriets område

Inden for Forsvarsministeriets område sammensættes handicappolitiske initiativer i lyset af gældende lovgivning. Her gælder der for forsvaret en undtagelse fra diskriminationsforbuddet. På grund af de fysiske og psykiske krav der stilles til militær tjeneste, er det tilladt at forskelsbehandle på grund af alder og handicap idet der under udsendelse i internationale missioner af hensyn til operationssikkerheden stilles et ultimativt krav om god fysik og godt helbred.

Løsningen af forsvarets særlige opgaver indebærer en risiko for at medarbejdere kan blive påført såvel fysiske som psykiske skader. Hvis medarbejdere kommer til skade i tjenesten, har forsvaret et udpræget ønske om at leve op til sit særlige arbejdsgiveransvar. Forsvaret vil hurtigst muligt tilbyde at yde vedkommende og nærmeste pårørende den bedst mulige hjælp.

Hvis tilskadekomne medarbejdere ikke længere kan varetage deres hidtidige stilling, anvendes der en bred vifte af tiltag for at give de pågældende medarbejdere et meningsfyldt arbejdsliv. Medarbejdere som pådrager sig varig funktionsnedsættelse, tilbydes som udgangspunkt varig ansættelse i en anden jobfunktion, forudsat at medarbejderen har eller kan bibringes kompetencer til at bestride stillingen.

Regeringen udgav i oktober 2010 sin veteranpolitik, der sætter rammerne for hvordan samfundet bedst anerkender og om nødvendigt støtter veteranerne.

Det overordnede formål med veteranpolitikken er at forberede veteranerne så godt som muligt før de sendes ud. Og samtidig at give veteranerne en værdig modtagelse når de kommer hjem igen.

Veteranpolitikken skal desuden sikre at veteranernes pårørende bliver støttet under hele forløbet, og at veteraner bliver anerkendt for den meget vigtige indsats de har ydet for den danske stat.

Endelig er det målet at samfundet gennem en helhedsorienteret indsats giver en hurtig, relevant, koordineret og respektfuld behandling af de veteraner der er blevet såret fysisk eller psykisk i international tjeneste. Politikken er tværministeriel. Hermed tydeliggøres det at hele samfundet har et ansvar for at veteraner får den bedst mulige støtte når de har behov for det. Et væsentligt formål med veteranpolitikken er at koordinere tiltag på tværs af stat, region og kommune.

Veteranpolitikken består af 19 planlagte konkrete initiativer der supplerer de eksisterende tilbud som stat, regioner og kommuner stiller til rådighed for alle borgere. Initiativerne bygger endvidere oven på det allerede eksisterende fundament af tiltag som blandt andet forsvaret har taget de senere år.

Som et eksempel på et nyt tiltag kan nævnes at veteraner med amputationer der vil kunne få glæde af en sportsprotese eller en sportskørestol, får tilbudt en sådan med livslang vedligeholdelse og eventuel genanskaffelse. Der kan læses mere om de konkrete initiativer på Forsvarsministeriets hjemmeside, www.fmn.dk, under temaet "Veteraner".

Forsvaret forventer en stigning i antallet af medarbejdere som har pådraget sig psykiske mén i forbindelse med tjeneste i missionsområder. Forsvaret ønsker så vidt muligt også for denne gruppe at udbygge og etablere en støttende indsats med henblik på at modvirke at påvirkninger fra missionsophold udvikler sig til permanente skader med risiko for efterfølgende arbejdsmæssig og evt. social marginalisering. Der gøres en

stor forebyggende og støttende indsats i dag, men opgaven er ikke enkel. Problemstillingen har både behandlingsmæssige, ansættelsesmæssige og personlige perspektiver. Der knytter sig spørgsmål til f.eks. skadens opståen, identifikation og diagnosticering, medarbejderens tilknytning til forsvaret, behandlingsbehov og -muligheder, prognose og arbejdsmarkedsperspektiv samt opgavefordeling mellem stat, region og kommune.

På grund af de militære opgavers særlige karakter er det Forsvarsministeriet magtpåliggende at skabe de bedst mulige vilkår for medarbejdere der har pådraget sig skader i tjenesten. Forsvarsministeriet samarbejder bredt f.eks. med andre departementer, civile virksomheder og faglige organisationer for at søge at give medarbejdere som har pådraget sig nedsat funktionsevne, de bedst mulige vilkår for at vende tilbage til et aktivt arbejdsliv. Indsatsen er helhedsorienteret og lægger stor vægt på at medarbejderen skal opleve en hurtig, relevant og respektfuld behandling, og også selv aktivt går ind i processen.

Hvis medarbejderen er eller bliver egnet til at varetage en ny jobfunktion i forsvaret, men dette evt. kræver omskoling, vil en sådan efteruddannelse blive gennemført, eksempelvis via kurser, praktik, optræning mv. og evt. som revalidering i samarbejde med hjemkommunen.

Hvis en medarbejder kommer til skade eller på anden måde bliver ramt af nedsat arbejdsevne uden at dette er en følge af tjenesten, vil forsvaret ligeledes søge at placere vedkommende i en stilling på normale vilkår og give vedkommende en karriere hvor kompetencerne kan blive anvendt, og som vedkommende har mulighed for at varetage. Forsvaret tager hensyn som ligger ud over hvad normale ansættelsesmæssige regler stiller krav om med baggrund i arbejdsgiveransvaret.

Ligeledes arbejder Forsvarsministeriets departement og underliggende myndigheder i øvrigt målrettet med antallet af beskæftigede på særlige vilkår. I 2010 var målsætningen at forsvaret i gennemsnit skulle have ansat 350 personer – forsvaret havde 538 personer ansat.

Endelig tilgodeses i størst muligt omfang eventuelle krav/ønsker der udspringer af handicapforhold hos de ansatte, og som kan afhjælpes ved arbejdsredskaber, inventar, m.m. Eksempelvis har Beredskabsstyrelsen iværksat en proces som skal sikre tegnsprogstolkning af relevante sider på den myndighedsfælles kriseportal, www.kriseinfo.dk. Tegnsprogstolkningen udarbejdes i samarbejde med Danske Døves Landsforbund.

Artikel 28 – Tilstrækkelig levestandard og social tryghed

Socialministeriet har oplyst følgende:

Nedsættelse af tilskuddet til høreapparater

Der er den 1. januar 2011 sket en ændring i lov om social service hvorved tilskuddet til privat udleverede høreapparater er nedsat med 10 pct. fra 6.230 kr. til 5.607 kr. pr. apparat. Endvidere er den måde tilskuddet reguleres, ændret sådan at regulering fremover sker med Danmarks Statistiks forbrugerprisindeks i stedet for med satsreguleringsprocenten. Reguleringen finder sted første gang pr. 1. januar 2014 og sker herefter en gang årligt.

Loft over ydelsen for tabt arbejdsfortjeneste

Den 1. januar 2011 er der sket en ændring i lov om social service hvorved der er indført et loft over ydelsen for tabt arbejdsfortjeneste ved pasning af børn med funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse i hjemmet. For personer der modtager tabt arbejdsfortjeneste for hele deres hidtidige arbejdstid, udgør ydelsesloftet 19.613 kr. pr. måned. For personer der ikke modtager tabt arbejdsfortjeneste for hele deres hidtidige arbejdstid, reduceres ydelsesloftet i forhold til den andel som de visiterede timer til tabt arbejdsfortjeneste udgør af den hidtidige arbejdstid.

Ydelsesloftet gælder alene for ansøgninger indgivet efter den 1. januar 2011. Personer der ansøger om hjælp inden denne dato, vil være omfattet af hidtil gældende regler om udmåling af hjælp. Personer der har fået udbetalt tabt arbejdsfortjeneste i løbet af 2010, vil i kraft af en særlig overgangsregel herom ved ansøgninger indgivet efter 1. januar 2011 være omfattet af hidtil gældende regler hvis betingelserne for at modtage tabt arbejdsfortjeneste i øvrigt er opfyldt.

Regeringen har således lagt vægt på at familier der før indførelsen af ydelsesloftet modtog tabt arbejdsfortjeneste, har uændrede forhold efter lovændringen.

Undervisningsministeriet har oplyst følgende:

SU-tillægsstipendium (handicaptillæg)

Handicaptillæg kan bevilges til studerende som modtager SU og går på en videregående uddannelse og på grund af varig fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse ikke kan påtage sig erhvervsarbejde ved siden af studiet. Ordningen har til formål at sikre den studerendes forsørgelsesgrundlag under studiet så den studerende kan koncentrere sig om sit studium og dermed blive selvforsørgende efter endt studium.

Loven har i modsætning til andre støtteordninger et uddannelsespolitisk sigte, hvilket betyder at det ikke indgår i vurderingen om den studerende gennem den pågældende uddannelse skønnes at blive selvforsørgende. Støtte ydes for at muliggøre at den studerende kan gennemføre uddannelsen uanset funktionsnedsættelsen.

Artikel 30 – Deltagelse i kulturlivet, rekreative tilbud, fritidsaktiviteter og idræt

Kulturministeriet har oplyst følgende:

På baggrund af Danmarks ratifikation af FN's handicapkonvention omhandler regeringens strategi "Kultur for alle – kultur i hele landet" også tilgængelighed for borgere med handicap. For at støtte tilgængeligheden er Kulturministeriet i færd med at udarbejde en handlingsplan for personer med handicap og deres adgang til kulturen understøttet med en pulje på 7 mio. kr.

Kulturministeriet lægger vægt på tilgængelighed til kulturarven og kulturinstitutioner, således at hele den danske befolkning har adgang til at opleve, lære og deltage i kulturelle tilbud. Der sker løbende en udvikling af teknologiske løsninger der kan anvendes af f.eks. synshandicappede.

Herudover yder flere institutioner på Kulturministeriets område en løbende indsats over for personer med handicap:

1. NOTA er et statsligt bibliotek under Kulturministeriet der producerer og formidler lydbøger, e-bøger og punktskrift til mennesker med synshandicap og ordblinde (www.nota.dk). Det er NOTAs hovedopgave at sikre adgang til viden, samfundsdeltagelse og oplevelser for mennesker med læsevanskeligheder på måder der er tilpasset deres behov.
2. DR skal ifølge public service-kontrakten for 2011–2014 med brug af relevante teknologiske muligheder tilstræbe at gøre sine public service-tilbud tilgængelige for mennesker med handicap ved hjælp af synstolkning, tekstning og tegnsprogstolkning. DR skal samtidig være opmærksom på nye teknologiske løsninger. Som et nyt initiativ skal DR etablere et brugerråd for handicaporganisationerne for at give handicaporganisationerne og DR mulighed for løbende at drøfte DR's handicaptjenester. Ligeledes skal DR vise mere fra De Paralympiske Lege.

3. Dansk Handicap Idræts-Forbund (DHIF) har til formål at fremme motions- og konkurrenceidræt der tilgodeser mennesker med handicap (www.dhif.dk). Døveidrætten har sin egen organisation, Dansk Døve-Idrætsforbund (DDI), der er medlem af DHIF. DHIF organiserer nationale stævner, turneringer og forbundsmesterskaber og organiserer deltagelse i internationale stævner og mesterskaber som NM, EM, VM og De Paralympiske Lege samt Special Olympics, som organiserer og udvikler idræt for mennesker med udviklingshæmning.
4. Med hensyn til tilgængelighed til idrætsfaciliteter er der udarbejdet en guide "Idrætsrum for alle", se <http://www.handivid.dk/subpages/Idraet/Idraetsrumforalle.html>. Der er ligeledes udarbejdet en antologi "Friluftsliv for mennesker med funktionsnedsættelse" og dannet et netværk om samme emne.
5. DHIF's Skolesport Leg, Liv & Læring er et koncept for børns idrætsdeltagelse i krydsfeltet mellem specialskole, SFO og lokale idrætsforeninger. Skolesport Leg, Liv & Læring er et tilbud om at dyrke idræt i skoletiden på egen skole eller i lokalområdets idrætsforeninger.
6. DHIF afholder ligeledes sportsskoler i sommerferien for børn og unge med handicap, og der afholdes – hvert andet år – Nordisk Børne- og Ungdomslejr, et idrætsstævne for handicappede nordiske børn og unge i alderen 12-16 år.
7. Vedrørende synliggørelse af handicappede personer har Kulturministeriet etableret "Kulturministerens handicapidrætspris" på 75.000 kr. for at sætte fokus på de danske idrætsudøvere med handicap. Prisen er uddelt i 2009 og 2010.

Handicapidrættens Videnscenter har til formål at medvirke til en kvalitetsforbedring af arbejdet med personer med handicap. Det sker ved at indsamle, bearbejde og formidle viden om handicapidræt og job på særlige vilkår og ved at forsøge at overføre handicapidrættens metode og menneskesyn til andre sektorer i samfundet. Det gælder f.eks. undervisning, forebyggelse, genoptræning og formidling af job på særlige vilkår. Det sker også ved at udvikle ny viden og nye metoder i arbejdet med personer med handicap. Videnscenterets seneste initiativ er udarbejdelsen af et udviklingsforløb for tidligere udsendte soldater med fysiske eller psykiske skader.

Kulturministeriet har herudover ydet tilskud til Landsforeningen af forældre til blinde og svagsynede til et forprojekt om en lydradio, NAUDIO.dk.

Kulturarvsstyrelsen har ikke selv iværksat særskilte handicappolitiske tiltag siden sidste indberetning. Derimod indgår forbedring af handicapadgang til fredede bygninger og fortidsminder fortsat som et element i Kulturarvsstyrelsens generelle sagsbehandling. Styrelsen støtter derudover en række initiativer på handicapområdet, bl.a. af formidlingsmæssig karakter.

Fredede fortidsminder

For de fredede fortidsminder kan nævnes projektet "Danmarks Oldtid i Landskabet", der generelt har til formål at give adgang til og formidle udvalgte, væsentlige fortidsminder i det danske landskab. Her fokuseres særligt på tilgængelighed og forbedring af adgangsforholdene for alle. Projektet er fondsfinansieret.

Derudover behandler styrelsen en række sager der bl.a. vedrører tiltag for personer med handicap, herunder tilladelser til ændringer på de fredede fortidsminder der både respekterer fortidsminderne og brugere med og uden handicap. Kulturarvsstyrelsen har eksempelvis givet dispensationer til forbedret adgang til Skanderborg Slotsbanke og Slotskirke, til Esum Kloster, til et endnu ikke udført projekt ved Vordingborg Slotsruin samt lifte ved batteriet Sixtus på Holmen.

Fredede bygninger

Kulturarvsstyrelsen modtager derudover jævnligt ansøgninger hvor der skal tages stilling til tilgængelighed i forbindelse med fredede bygninger. I langt de fleste tilfælde findes der en løsning som både imødekommer brugerne og samtidig respekterer fredningen.

Som aktuelle eksempler kan nævnes at styrelsen har givet en positiv tilkendegivelse af at der nu kan etableres en elevator på Kronborg Slot, der er et UNESCO-verdensarvsmonument. Det gamle rådhus i Vordingborg indrettes i forbindelse med reetableringen af voldgraven omkring slotsruinen, og der opføres en ny fløj på bagsiden hvorfra bevægelseshæmmede har adgang til bygningen.

Formidlingsområdet

Kulturarvsstyrelsen iværksatte i 2007 en formidlingsplan og oprettede i den forbindelse 5 puljer til formidlingsmæssige formål der kan søges af statslige og statsanerkendte museer. Et kvalificerende forhold for projektansøgninger til formidlingsplanens puljer er at de rummer partnerskaber med institutioner der repræsenterer brugergrupper med særlige behov, f.eks. kulturelt og/eller socialt marginaliserede brugere.

Styrelsen har i 2010 støttet 3 projekter der har til formål at imødekomme handicappedes tilgængelighed til kulturarven på museerne. Det drejer sig om:

Ribe Kunstmuseum: *Er lyset for de lærde blot?* Formidling for udviklingshæmmede unge og yngre voksne – et forsøg på inklusion.

Den Gamle By: *Handicappede i sanseunivers*. Undervisning af psykisk handicappede børn og unge.

Viborg Stiftsmuseum: *Specialgrupper og museumsformidling*. En kvalitativ brugerundersøgelse om læring for specialklasser og indvandregrupper på museet.

Hjemmeside

Endelig anvender Kulturarvsstyrelsen åbne standarder på hjemmesiden og øvrige offentlige tjenester for at sikre maksimal tilgængelighed.

Styrelsen for Bibliotek og Medier afholdt den 4. juni 2010 et møde om tilgængeliggørelse af tv-tjenester for handicappede med det formål at etablere et forum der kunne medvirke til en positiv udvikling på området. Baggrunden for mødet var dels konferencen i oktober 2009 om digitalt tv med fokus på personer med handicap, dels forpligtelsen i artikel 7 i direktivet om audiovisuelle medietjenester (AVMS-direktivet) hvorefter medlemsstaterne skal tilskynde medietjenesteudbydere til gradvist at gøre deres tjenester tilgængelige for syns- og hørehæmmede. Det blev på mødet aftalt at Danske Handicaporganisationer fremover skulle stå for afholdelsen af møder i kredsen.

Den 5. april 2011 afholdt Danske Handicaporganisationer møde i "Forum for tilgængelighed til tv-tjenester". Kulturministeriet orienterede på mødet om DR's nye public service-forpligtelser med hensyn til handicappede, og det blev fremhævet at der som noget nyt bliver etableret et brugerråd hvorigennem handicaporganisationerne og DR løbende har mulighed for at drøfte DR's handicaptjenester. Der blev herudover drøftet en række forskellige problematikker omkring udvikling og omkostninger ved live-tekstning, synstolkning, mv. Slutteligt blev det aftalt at Danske Handicaporganisationer kommer med forslag til næste møde i forummet.

Socialministeriet har oplyst følgende:

Deltagelse i foreningsliv

Socialministeriet har fået udarbejdet en undersøgelse af mennesker med handicaps deltagelse i foreningslivet. Undersøgelsen "Handicap og foreningsliv 2009" viser at

mennesker med handicap er stærkt underrepræsenterede i det almindelige foreningsliv. Socialministeriet har derfor med henblik på at forbedre inklusionen nedsat en arbejdsgruppe med repræsentanter fra foreningslivet.

Arbejdsgruppen er kommet med en afrapportering i maj 2011, hvori det bl.a. anbefales at der udarbejdes et nationalt charter om handicap og foreningsliv som skal udgøre den fælles ramme for de initiativer der tages i forhold til inklusion af mennesker med handicap. Arbejdsgruppens afrapportering vil indgå i Socialministeriets videre overvejelser på området.

Idræt – også for sindslidende

Dansk Arbejder Idrætsforbund fik i 2008 støtte til et projekt om ”Idræt – også for sindslidende”. Projektet er i 2011 tildelt støtte i yderligere 2 år. Formålet med projektet er bl.a. at styrke og eksponere idrætsstilbud til sindslidende nationalt med strukturerede og superviserede idrætsstilbud målrettet den enkelte borger og den psykiatriske institutionskultur.

Forsøg med fritidsguider

Formålet med projektet er at øge målgruppens deltagelse i det almindelige foreningsliv og herigennem skabe grundlag for større grad af inklusion af målgruppen. På baggrund af bl.a. norske og danske erfaringer med metoden Fritid med Bistand afprøves en lignende metode til inklusion af mennesker med handicap i det almindelige foreningsliv i 4 danske kommuner. Projektet indebærer at en række nøglepersoner (fritidsguider) uddannes til at facilitere kontakten mellem lokale foreninger og mennesker med handicap.

Fritidsguiderne i de 4 kommuner har gennemført et kursus i den anvendte metode og er i gang med de første borgerforløb.

Miljøministeriet har oplyst følgende:

Når der anlægges nye faciliteter på Miljøministeriets arealer er der altid overvejelser om hvorvidt faciliteten kan gøres handicapegnet. Anlæg som tilgodeser bevægelseshæmmede, tilgodeser også andre grupper ved at rumme mulighed for anvendelse for ældre og folk med barnevogn. Dog kan større anlæg være i modstrid med formålet med faciliteten hvis formålet f.eks. er at kunne iagttage dyr og planter og samtidig bevare en ”fornemmelse” af at iagttageren er i en uforstyrret natur. Anlæg som tilgodeser mennesker med handicap, vil med andre ord kunne påvirke andre brugeres naturop-

levelse. Desuden skal der tages hensyn til at der inden for lovgivningens rammer skal kunne opnås tilladelse til anlægsaktiviteter.

Kørestolsbrugere og mennesker med andre handicap har altid mulighed for at kontakte naturvejlederne på de lokale enheder i Naturstyrelsen for at få oplysning om adgangsforhold og inspiration til turforslag.

Undervisningsministeriet har oplyst følgende:

Efter folkeoplysningsloven yder kommunerne tilskud til den folkeoplysende virksomhed i kommunen. Den enkelte kommune kan beslutte at yde supplerende tilskud til aktiviteter eller undervisning for deltagere med handicap eller forhøjet tilskud til personer med særlige behov.

Derudover yder Undervisningsministeriet særskilte tilskud til mennesker med handicaps deltagelse i det frivillige foreningsliv og den folkeoplysende voksenundervisning. Til dette formål er der afsat en pulje hvoraf der kan ydes tilskud til befordring, tolkebi-stand mv. for at forbedre mennesker med handicaps muligheder for at deltage i folkeoplysende virksomhed. Efter gældende praksis kan der endvidere ydes tilskud til udstyr med handicapkompenserende formål i forbindelse med deltagelse i folkeoplysende virksomhed. Puljen udgør i 2011 7,5 mio. kr.

Artikel 31 – Statistik og dataindsamling

Socialministeriet har oplyst følgende:

Oversigtsprojektet

Det følger af handicapkonventionens artikel 31 at deltagerstaterne skal indsamle passende oplysninger, herunder statistiske og forskningsmæssige data, således at de kan formulere og gennemføre politikker som udmønter konventionen i praksis. Dette skal ses i nær sammenhæng med deltagerstaternes forpligtelse til at afgive beretning til FN's handicapkomité i henhold til konventionens artikel 35.

Der er ikke på nuværende tidspunkt et samlet overblik over tilgængelige data på handicapområdet. På denne baggrund igangsættes der nu et arbejde som har til formål at skabe en oversigt over tilgængelige data på handicapområdet, herunder relevante forsknings- og evalueringsinstitutioner, og at komme med forslag til hvor der er behov for at udbygge datagrundlaget med henblik på at leve op til konventionens artikel 35.

Arbejdet skal bl.a. tage udgangspunkt i den forskningsoversigt der udarbejdes som led i satspuljeaftalen for 2011, ligesom der vil blive igangsat en høring over sektorministeriernes datamateriale.

Artikel 32 – Internationalt samarbejde

Undervisningsministeriet har oplyst følgende:

OECD-projekt mv.

Undervisningsministeriet deltager i OECD-projektet Pathways for Disabled Students to Tertiary Education and Employment. I projektet indgår bl.a. en 3-årig longitudinal undersøgelse hvor der indgår godt 400 danske unge.

Undervisningsministeriet er medlem af og deltager i European Agency for Development in Special Needs Education, hvis hovedformål er at kvalificere beslutningsgrundlaget på nationalt, regionalt og lokalt niveau for agenturets medlemslande inden for området specialundervisning/inkluderende undervisning.

Udenrigsministeriet har oplyst følgende:

Internationalt samarbejde i relation til Danmarks udviklingspolitik

Som nævnt under artikel 11 tages der hensyn til at personer med handicap er en sårbar gruppe i forbindelse med strategien for Danmarks humanitære indsats 2010-2015. På samme måde fremhæves personer med handicap som en særligt udsat gruppe i den udviklingspolitiske strategi (2010). Personer med handicap behandles konkret i kapitlet om dansk udviklingspolitik i skrøbelige stater. I strategien for dansk støtte til civilsamfundet i udviklingslandene (2008) fremhæves vigtigheden af at give særlig opmærksomhed til gennemførelse af konventioner til fremme af rettigheder for særligt udsatte grupper, herunder personer med handicap. I forlængelse heraf støttes en række udviklingsprojekter gennem bevillinger til danske interesseorganisationer der arbejder med projekter for personer med handicap i udviklingslande.

Artikel 33 – National gennemførelse og overvågning

Socialministeriet har oplyst følgende:

Fremme, beskyttelse og overvågning

Folketinget vedtog den 17. december 2010 Socialministeriets beslutningsforslag B 15 Forslag til folketingsbeslutning om fremme, beskyttelse og overvågning af gennemførelsen af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap. Med vedtagel-

sen meddelte Folketinget sit samtykke til at opgaven med at fremme, beskytte og overvåge gennemførelsen af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap varetages af Institut for Menneskerettigheder.

I forbindelse med satspuljen for 2011 blev der afsat 1 mio. kr. i 2011 og 0,8 mio. kr. i de 3 efterfølgende år til styrkelse af Institut for Menneskerettigheders opgave med at fremme, beskytte og overvåge gennemførelsen af FN's handicapkonvention.

Institut for Menneskerettigheder udgør herefter sammen med Det Centrale Handicapråd og Folketingets Ombudsmand rammerne for fremme, beskyttelse og overvågning af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap i overensstemmelse med de forpligtelser der følger af konventionens artikel 33, stk. 2. Se også punkt 3, s. 3-5, ovenfor.

Det Centrale Handicapråd

Det civile samfund, herunder handicaporganisationerne, inddrages bl.a. i overvågningsprocessen via Det Centrale Handicapråd, som pr. 1. januar 2011 har fået en ændret medlems- og opgavesammensætning. Rådet er styrket med repræsentanter for arbejdsmarkedets parter, boligområdet, transportsektoren og forskellige grene af forskningsverdenen. Rådet skal bl.a. være dialogforum og drøfte og vurdere udviklingen i samfundet for personer med handicap på baggrund af FN's handicapkonvention. Institut for Menneskerettigheder har en observatørpost i Det Centrale Handicapråd.

Derudover planlægges der i efteråret 2011 et lovforslag som skal sikre handicaporganisationerne en plads i bestyrelsen i Institut for Menneskerettigheder.

Artikel 49 – Tilgængeligt format

Socialministeriet har oplyst følgende:

Handicapkonventionen

Handicapkonventionen er oversat – og formidlet. Omtalt under artikel 4.

5. Slots- og Ejendomsstyrelsen

De Kgl. Repræsentationslokaler, herunder audiensgemakkerne, Christiansborg Slotskirke og ruinerne under Christiansborg er blevet registreret på godadgang.dk.

Slots- og Ejendomsstyrelsen har stillet krav til totalentreprenørens rådgivere om ved projekteringsfasen af Kulturhavn Helsingør at rådføre sig med handicaprådet for at sikre egnede belægninger inden for projektets rammer. Projekteringen af belægningsarbejderne på Kulturhavn Kronborg er ved at være afsluttet. Et uvildigt firma inden for tilgængelighed – Via Trafik – har foretaget tilgængelighedsrevision og udarbejdet en rapport herom.

Slots- og Ejendomsstyrelsen har revideret tilgængelighedspolitikken i lyset af det nye bygningsreglement (BR10). Politikken blev implementeret i januar 2011.

Der er blevet opført et nyt velkomstcenter ved Borgen Spøttrup. Adgangsforholdene sker bl.a. via handicapegnede ramper. Ligeledes er der etableret et handicapegnet stisystem i det tilstødende haveanlæg. Projektet er inden opførelse blevet forelagt og drøftet med den lokale handicaporganisation.

Slots- og Ejendomsstyrelsen har fået godkendt et anlægsprojekt på Aalborghus hvor der skal sikres tilgængelighed fra slotsområdet via slottets port og et kommunalt anlæg. I samme forløb vil gårdspladsens pigstensbelægning blive gjort tilgængelig for kørestolsbrugere ved at udlægge bånd af bordursten af granit. Projektet forventes gennemført i 2012.

Der vil i løbet af efteråret 2011/foråret 2012 blive etableret handicapelevator til kanten i Slotholmsgadekomplekset (Slotholmsgade 12 i København).

Slots- og Ejendomsstyrelsen er i færd med at forbedre tilgængeligheden til politistationen i Esbjerg. Således etableres en udvendig rampe, og en eksisterende trappe til bygningen ombygges. Inde i bygningen sørger lejer selv for at etablere en lift.

6. DSB – Banedanmark

Stationer

Esbjerg: DSB har etableret ny billetbutik med teleslynge og salgssted med tilgængelighed for kørestolsbrugere og andre kunder med reduceret mobilitet.

Odense: DSB har fået etableret ny billetbutik med teleslynge og salgssted med tilgængelighed for kørestolsbrugere og andre kunder med reduceret mobilitet.

Roskilde: DSB har fået etableret ny billetbutik med teleslynge og salgssted med tilgængelighed for kørestolsbrugere og andre kunder med reduceret mobilitet. (Inspiceret af Folketingets Ombudsmand den 17. maj 2011).

København H: DSB har etableret et handicptoilet i Loungen med adgang fra forhallen.

Aarhus H: DSB har etableret et handicptoilet i Loungen med adgang fra forhallen. Der er etableret handicapparkeringspladser i Ny Banegårdsgade og på forpladsen. Der er endvidere etableret en ny trappe med forkantsmarkering, opmærksomhedsfelter, dobbelte håndlister samt belysning ved parkeringsplads og cykelparkering i Ny Banegårdsgade.

Haslev: DSB har etableret handicapparkeringspladser på forpladsen.

Sorø: DSB har etableret handicapparkeringspladser i forbindelse med en ny forplads.

Elevatorer

Tommerup: Banedanmarks etablering af 2 elevatorer i Tommerup planlægges udført i 2011.

Sorø: Banedanmark har afsluttet arbejdet med etablering af 2 elevatorer. Arbejdet blev udført for midler fra handicappuljen.

Armlæn på bænke og plinter: DSB's projekt med opsætning af armlæn over hele landet er afsluttet med udrulningen af projektet på Sydbanen (Glumsø-Nykøbing F) og Vestbanen (Roskilde-Korsør). I forbindelse med de løbende stationsmoderniseringer er nogle få stationer suppleret med bænke med armlæn.

Vejen: Der er iværksat et pilotprojekt med ny stålbænk i venterummet.

Perroner

Glumsø: DSB har udlignet adgangen fra forplads til perron så der er niveaufri adgang.

Aarhus H: DSB har etableret en rampe til et lejemål (cafe) i stationsbygningen.

Sorø: DSB har etableret en ny forplads med udligning af niveauforskelle. Ved den nye forplads er der etableret ledelinjer.

Vejle: Detailprojektering af en ny perron ved spor 5/6 finansieret af midler fra handicappuljen forventes afsluttet i 2011.

Nordvestbanen (Lejre, Hvalsø, Tølløse og Vipperød): Banedanmark opfører i forbindelse med sporfornyelsesprojektet nye 55 cm-perroner så alle stationerne har en handicapegnet højde. Samtidig etableres der ledelinjer, elevatorer og gangbro/perrontunnel i forbindelse med alle perroner. Arbejdet forventes udført i 2012.

Handicaplift: DSB har iværksat en større udskiftning/reinvestering i de perronrelaterede lifte for at sikre og forbedre sikkerheden og trygheden for kørestolskunder.

Træfpunkt: På alle kystbaneperroner planlægger DSBFirst et træfpunkt for personer som har behov for assistance i forbindelse med på- og afstigning. Arbejdet planlægges udført i løbet af 2011.

Indsættelsen af materiel

DSB har lejet yderligere dobbeltdækker-tog til erstatning af "de blå togvogne", dels med henblik på at forbedre passagerkomforten i regionaltrafikken på Sjælland, dels for at udvide muligheden for spontanrejser for kunder med nedsat mobilitet, herunder kørestolskunder, fra stationer med en minimumsperronhøjde på 35 cm (et dobbeltdækker-tog blev inspiceret af Folketingets Ombudsmand den 17. maj 2011).

DSB har udskiftet MR-togsættene på Grenaabanen med Desiro-togsæt, hvilket har medført en forbedring af passagerkomforten.

Stationsmodernisering i DSB S-tog

Renovering af elevatorer: Svanemøllen, Albertslund, Brøndbyøster, Hundige, Åmarcken, Virum, Sjælør, Valby og Ryparken. På Ryparken er der endvidere udskiftet 2 rulptrapper.

Projekt forkantsmarkeringer: I 2010 er der etableret forkantsmarkeringer på Valby Langgade, Hvidovre, Brøndbyøster og Hundige.

Materieltilpasninger: DSB S-tog har justeret/præciseret kravene til anvendelsen af fleksarealet for at imødegå stigende pladskonflikter efter at det er blevet muligt at medtage cykler gratis. Dette indebærer at passagerer med barne- og klapvogne må benytte alle indgange, at der er sket en klar opdeling i fleksrummet mellem cykler og kørestole, og opstart af et projekt med henblik på etablering af yderligere fleksrum.

Passengers' Rights and Obligations

DSB har sammen med bl.a. DB, SNCF og andre togoperatører udviklet et PRM Assistance Booking Tool der sikrer at togoperatørerne kan tilrettelægge og aftale hjælp vedrørende assistance inden for 48 timer i forbindelse med kørestolskunders rejser over landegrænser inden for EU.

Trafikinformation

Banedanmarks udskiftning af skærme på 37 stationer blev afsluttet i 2010. I 2011 udskiftes skærme på Vejle og Esbjerg. Begge stationer har et ældre Foconskærm-system som ikke har det samme layout som de øvrige skærme Banedanmark råder over. Udskiftningen betyder at skærminformationen bliver ensartet, og dermed opnås en bedre genkendelighed hos passagererne.

Øvrige

Den talende EMPS, udviklet til blinde og svagtseende, blev sat i drift som planlagt ved udgangen af 2010. Der er en løbende opfølgning på brugen af servicen sammen med brugerne, og på den baggrund er der iværksat en række mindre forbedringstiltag med henblik på at optimere navigationen i services og dermed brugervenligheden.

7. Kulturarvsstyrelsen

Der er mellem Kulturarvsstyrelsen og Folketingets Ombudsmand indgået en aftale om at Folketingets Ombudsmand løbende modtager underretning i de tilfælde hvor Kulturarvsstyrelsen modsætter sig forandringer/forbedringer af handicaptilgængeligheden til fredede, offentlige bygninger.

Folketingets Ombudsmand har i 2010 ikke modtaget underretning om afslag fra Kulturarvsstyrelsen hvor styrelsen har modsat sig forandringer/forbedringer.

Kulturarvsstyrelsen har den 30. marts 2009 på min opfordring bl.a. givet følgende orientering om sin praksis med hensyn til tilgængelighed til fredede bygninger:

”De fredede bygninger er en broget masse, både med hensyn til alder, arkitektur og funktion. Der kan derfor ikke opstilles generelle retningslinjer for, hvordan der skal skaffes tilgængelighed til disse. Spørgsmålet om tilgængelighed må behandles konkret for hver enkelt bygning. Kulturarvsstyrelsen arbejder i hvert enkelt tilfælde med de konkrete adgangsforhold, og forsøger i hvert enkelt tilfælde at finde

en tilfredsstillende løsning. I langt de fleste tilfælde lader dette sig gøre, f.eks. at etablere en rampeløsning, et liftsystem eller lign. I andre tilfælde er bygningen blevet indrettet således, at de offentligt tilgængelige arealer ligger på etager, hvor der nemt kan etableres tilgængelighed, mens ikke-offentligt tilgængelige arealer placeres på andre etager. I ganske enkelte tilfælde har den fredede bygning en sådan karakter, at det vanskelig lader sig gøre.

Det er styrelsens politik altid at prøve at finde løsninger på tilgængelighed, og det er kun i ganske få tilfælde, at der er givet et egentligt afslag.”

8. Møder

Folketingets Ombudsmand har i det forløbne år holdt kontakt, bl.a. i form af møder, med Center for Ligebehandling af Handicappede, Det Centrale Handicapråd og Institut for Menneskerettigheder.

Det Centrale Handicapråd har ved indgangen til året 2011 fået en ny sammensætning (og nye opgaver), og rådet er desuden i forbindelse med nedlæggelsen af Center for Ligebehandling af Handicappede, blevet tilført et egentligt sekretariat.

Den 22. juni 2011 blev der holdt et møde med Det Centrale Handicapråds sekretariat. Der var på mødet enighed om at det hidtidige samarbejde mellem Folketingets Ombudsmand og centeret – senest ved møde den 30. august 2010 – videreføres, men nu med Det Centrale Handicapråd og/eller rådets sekretariat. Som eksempler på emner for mødet den 22. juni 2011 kan nævnes gensidig orientering om initiativer på området for ligebehandling af mennesker med handicap, FN's handicapkonvention og implementeringen af konventionen (herunder placeringen af overvågningsopgaven efter konventionens artikel 33, stk. 2), løbende konkrete sager af fælles interesse og, for Folketingets Ombudsmands vedkommende, inspektionssager (herunder handicaptilgængelighedsinspektioner) og en verserende retssag i Østre Landsret om forskelsbehandlingslovens § 2 a. Af emner fra møde den 30. august 2010 med Center for Ligebehandling af Handicappede kan f.eks. nævnes indholdet af det personelle tilsyn, beskæftigelsen i bosteder, fængsler og arresthuse og ombytning af invalideskilte med mere sikre personlige parkeringskort.

Det Centrale Handicapråd er sammen med Folketingets Ombudsmand i forbindelse med Folketingets nærmere behandling og gennemførelse af FN's handicapkonvention nævnt som samarbejdspartnere for Institut for Menneskerettigheder. Det blev instituttet der – bl.a. fordi instituttet lever op til de såkaldte Paris-principper – blev udpeget af Folketinget til at varetage opgaven med at ”fremme, beskytte og overvåge gennemfø-

relsen af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap", jf. konventionens artikel 33, stk. 2, der henviser til beslutningsforslag B 15, som blev vedtaget af Folketinget den 17. december 2010.

Som følge af beslutningsforslaget holdt Folketingets Ombudsmand den 28. juni 2011 et indledende møde med Institut for Menneskerettigheder hvor instituttet fik lejlighed til nærmere at redegøre for hvordan instituttet påtænker at løfte overvågningsopgaven efter handicapkonventionens artikel 33, stk. 2. På mødet redegjorde instituttet også for de rundbordssamtaler som det i foråret 2011 har gennemført med handicaporganisationerne; rundbordssamtaler der (også) skal ses i lyset af kravet efter handicapkonventionens artikel 33, stk. 3, om at handicaporganisationerne skal inddrages i arbejdet med at overvåge gennemførelsen af konventionen. På mødet den 28. juni 2011 blev det aftalt at instituttet – som det også blev tilfældet med Det Centrale Handicapråds sekretariat – i fremtiden vil modtage kopi af rapporter om inspektioner på de relevante områder (handicaptilgængelighed, botilbud, institutioner for børn og unge og inspektionsrapporter inden for psykiatrien). Som emner for mødet den 28. juni 2011 kan – ud over de emner som er nævnt ovenfor i forbindelse med mødet med Det Centrale Handicapråds sekretariat – nævnes Institut for Menneskerettigheders arbejde med en videnskabelig artikel om inklusion i folkeskolen og en hjemmeside om konventionens enkelte artikler; en hjemmeside som instituttet har bedt om bidrag til fra omverdenen, herunder fra de handicaporganisationer som deltog i de nævnte rundbordssamtale med instituttet.

9. Egentlige handicaptilgængelighedsinspektioner

Folketingets Ombudsmand har siden 2000 foretaget i alt 25 egentlige handicaptilgængelighedsinspektioner. Inspektionerne fordeler sig sådan:

Rådhus/amtsgårde:	8
Kirker, kapeller og kirkegårde:	3
Universiteter:	2
Sygehuse:	1
Museer:	3
Biblioteker:	2
Musikhuse:	1
Svømmecenter:	1
Fodboldstadion:	1
Isstadion:	1
Transport med DSB:	1
Skadeklinik:	1

I inspektionerne deltager en kørestolsbruger så det reelle behov for ændringer af bygninger mv. kan afdækkes. Ved inspektionerne er det navnlig den fysiske tilgængelighed opmærksomheden er rettet mod. Tilgængeligheden for mennesker med andre handicap (f.eks. syns- og hørehandicap) undersøges dog også under inspektionerne.

I 2010 blev rådhusene i Aalborg og Mariagerfjord Kommune (Hadsund) inspiceret. Et kort uddrag af den endelige inspektionsrapport vedrørende Aalborg Rådhus er gengivet nedenfor, dels for at give oplysning om det retlige grundlag for disse inspektioner, dels for at give indtryk af hvad opmærksomheden er henledt på ved sådanne inspektioner.

Alle rapporter om Folketingets Ombudsmands handicaptilgængelighedsinspektioner indledes med en beskrivelse af retsgrundlaget for gennemførelsen af inspektionerne (navnlig af ombudsmandslovens § 18 og Folketingets beslutning B 43 af 2. april 1993).

Et andet element i indledningen til disse særlige inspektionsrapporter er en beskrivelse af den målestok som de faktiske forhold hos den myndighed/det tilbud som inspektionen er rettet imod, vurderes med.

Hermed sigtes ikke kun til byggelovgivningens tilgængelighedskrav (herunder de skiftende bygningsreglementer) og til tilgængelighedskravene i den særlige bekendtgørelse nr. 1250 af 13. december 2004 der gælder ved ombygninger af offentligt tilgængelige bygninger og erhvervsbyggeri til service og administration i de tilfælde hvor ombygningen ikke er væsentlig i henhold til byggelovens § 2, litra b (og dermed ikke er omfattet af bygningsreglementernes tilgængelighedskrav). Bekendtgørelsen, der trådte i kraft den 1. januar 2005, indeholder krav om etablering af handicapparkeringspladser, niveaufri adgang til bebyggelsen, indretning af handicaptoulet og installation af elevator og gælder altså også i tilfælde hvor ombygningen ikke er væsentlig. Kravene med at opfylde bekendtgørelsen kan dog kun gøres gældende hvis de omkostninger der er forbundet med at opfylde dem, ikke overstiger en bestemt maksimumsgrænse (der er fastsat i forhold til ombygningsbudgettet).

I indledningen til rapportererne beskrives også – og navnlig – den særlige humanitære målestok som er karakteristisk for ombudsmandens bedømmelse af tilgængelighedsforhold. Denne særlige målestok og dens funktion er f.eks. i rapporten om inspektionen af rådhuset i Aalborg Kommune beskrevet på følgende måde:

”Ombudsmandens grundlag for at bedømme et forhold er imidlertid i et vist omfang mere vidtgående end hvad der i almindelig forvaltningsretlig terminologi be-

tegnes som 'gældende ret'; i dette tilfælde byggelovgivningens tilgængelighedskrav. Ombudsmanden har således også mulighed for at anlægge mere overordnede humanitære eller medmenneskelige betragtninger i sin bedømmelse af et forhold. Ombudsmandens vurdering er i den forbindelse præget af krav om hensynsfuld og menneskeværdig behandling af borgerne. Den nævnte vurdering er i høj grad inspireret af 1) folketingsbeslutningen af 1993, 2) FN's standardregler om lige muligheder for handicappede mv. og FN's handicapkonvention, 3) Statens Byggeforskningsinstituts anbefalinger (SBI-anvisning 216), 4) Dansk Standard 105 – Udearealer for alle og 5) Dansk Standard DS 3028:2001 – Tilgængelighed for alle (som er udarbejdet af Dansk Standard i samarbejde med bl.a. det tidligere By- og Boligministerium og forskellige handicaporganisationer).

Byggelovgivningens tilgængelighedskrav er som udgangspunkt ikke tillagt tilbagevirkende kraft. Som led i det udvidede bedømmelsesgrundlag (...) har ombudsmanden imidlertid i et vist omfang også mulighed for at tage stilling til spørgsmålet om tilgængelighed i bygninger der var opført på det tidspunkt da byggelovgivningens tilgængelighedskrav trådte i kraft.

Generelt er det således på dette område min opfattelse at det så vidt muligt må tilstræbes at det i offentlige bygninger med almindelig publikumssøgning er muligt for mennesker med handicap (og personer med midlertidig nedsat bevægelses- eller orienteringsevne) at komme ind og blive betjent på linje med andre borgere.”

Uddrag fra den endelige rapport af 8. december 2010 om tilgængeligheden til rådhuset i Aalborg Kommune (parkeringsforholdene og forholdene i Borgerservice).

Inspektion af rådhuset i Aalborg Kommune blev foretaget den 23. marts 2010. Inspektionen bestod af en indledende samtale med repræsentanter fra Aalborg Kommune (herunder kommunens chefarkitekt), en rundgang i flere af rådhusets afdelinger og en afsluttende samtale. Ruten under rundgangen var, inden inspektionen fandt sted, tilrettelagt efter inspektionschefens valg efter nærmere forslag fra Aalborg Kommune. De forskellige bygninger som rådhuset består af, og de generelle forhold vedrørende rådhuset er i inspektionschefens rapport beskrevet sådan:

”Aalborg Rådhus består ikke af en enkelt bygning, men af flere bygninger i byens centrum. Hovedbygningen ligger på Boulevarden (nr. 13) i Aalborg. Kun Medborgerhuset, der bl.a. huser Aalborg Kommunes byrådssal, er opført efter 1977, og rådhusbygningerne er således – med undtagelse af Medborgerhuset – ikke (direkte) omfattet af bestemmelserne i bygningsreglementet.

Det var ikke praktisk muligt at lade inspektionen omfatte samtlige de bygninger som kommunens administration råder over, og hvor kommunens borgere kan tænkes at møde op. Inspektionen blev derfor begrænset til de bygninger hvor borgerne særligt kommer eller bør kunne komme: byrådssalen, repræsentationslokaler og kommunens borgerserviceafdeling.

...

Rådhusets hovedbygning ligger som nævnt på Boulevarden 13. Denne bygning og de tilstødende (og omkringliggende) bygninger, herunder flere med adresse på Rantzausgade, rummer borgmesterens afdeling (med en særlig indgang C) med kommunens repræsentationslokaler og rådhuskantinen. Dertil kommer kommunens borgerserviceafdeling (med adressen Rantzausgade 6), ligeledes med en særlig (niveaufri) indgang. Boulevarden nr. 13 er opført i 1913 og renoveret i 1940.

Aalborg Kommunes medborgerhus, der ud over kommunebiblioteket rummer kommunens byrådssal og en foredragssal, er opført i 1980 og er derfor omfattet af reglerne i det første bygningsreglement (bygningsreglement 1977)."

Om parkeringsforholdene for mennesker med handicap er i rapporten bl.a. anført følgende (i citaterne fra rapporten nedenfor er udeladt illustrationer i form af fotografier – der henvises i øvrigt til den fuldstændige rapport på hjemmesiden (38 sider med illustrationer), jf. www.ombudsmanden.dk):

"Mellem Boulevarden og Rantzausgade (og bag ved Boulevarden 13) er der en større offentlig parkeringsplads som ikke kun er forbeholdt gæster til rådhusets forskellige afdelinger. Der er indkørsel fra såvel Boulevarden som Rantzausgade.

Der er to forskellige steder på parkeringspladsen indrettet handicapparkering: i et hjørne umiddelbart uden for en af de to indgange til Borgerservice (en enkelt plads) og midt på parkeringspladsen tættest på indkørslen fra Boulevarden (to pladser). Den førstnævnte plads er placeret i hjørnet for enden af den række der starter ved indkørslen til parkeringspladsen fra Rantzausgade, og de to sidstnævnte pladser er placeret i anden række regnet fra indkørslen fra Boulevarden.

...

Ifølge punkt 1.2.11 i DS 105 – Udearealer for alle, bør handicapparkeringspladser placeres tættest muligt ved indgangen, ideelt i højst 30 meters gangafstand.

Fra handicapparkeringspladsen i hjørnet ved Borgerservice og til indgangen er der mindre end 10 meter.

Dette har jeg noteret mig.

Fra de to handicapparkeringspladser midt på parkeringspladsen og til henholdsvis Borgerservice og indgang C til borgmesterens afdeling med kommunens repræsentationslokaler (se nærmere om denne indgang nedenfor) er der mere end 30 meter.

Jeg går ud fra at dette forhold vil blive inddraget i de generelle overvejelser nævnt nedenfor.

De tre parkeringspladser er, ud over med et kørestolspiktogram på vejbanen, markeret med skilte sådan som det (delvist) fremgår af illustrationen ovenfor [udeladt her; min bemærkning].

Bortset fra det forhold som jeg har nævnt ovenfor (den grå bagside), er skiltningen tilfredsstillende. Tilsvarende gælder den niveaufri adgang fra handicapparkeringspladsen i hjørnet ved indgangen til Borgerservice.

Som berørt ovenfor, er der imidlertid nogle mere generelle problemer knyttet til placeringen af de to handicapparkeringspladser midt på parkeringspladsen. Af generelle problemer kan nævnes det forhold at en kørestolsbruger på grund af de to parkeringspladsers placering – uanset hvor i rådhuset brugerens ærinde er – er tvunget til at færdes på kørebanen mellem de kørende. Jeg henviser til placeringen af 'fødevejen' til parkeringspladsen i forhold til det sted hvor de nævnte to pladser er placeret. Jeg henviser endvidere til at det fortov som ligger tæt på de to handicapparkeringspladser, dels er svært at komme op på og ned fra for en kørestolsbruger (fordi der ingen kantstensramper er), dels kun bringer den pågældende kørestolsbruger et stykke af vejen (dette gælder især de kørestolsbrugere som ønsker at benytte sig af indgang C til borgmesterens afdeling).

I tilknytning til det som jeg har anført ovenfor, bemærker jeg at 'de kørende' som er nævnt ovenfor, også omfatter bilister som ikke har til hensigt at parkere på parkeringspladsen, men som benytter denne som en smutvej til området ved Rantzausgade, og som derfor alt andet lige kører hen over parkeringspladsen med en højere fart end de bilister der søger efter en parkeringsplads.

Det er min opfattelse at forholdene for brugerne af de nævnte tre handicapparkeringspladser vil kunne gøres bedre og mere sikre hvis indretningen af parkeringspladsen, og eventuelt også adgangen hertil, gennemtænkes på ny.

Jeg henstiller derfor til Aalborg Kommune (også) at overveje disse mere generelle forhold nærmere. Og jeg beder kommunen om at underrette mig om hvad min henstilling fører til.

I vejledningen til bygningsreglement 2008 og i DS 3038:2001, punkt 4.1, anbefales det at handicapparkeringspladser måler mindst 3,5 meter i bredden (og 5 meter i længden). Den normale bredde på en parkeringsplads er 2,5 meter. Gangareal og lignende kan efter DS 3038:2001's anbefalinger indgå i bredden hvis arealet er plant og i samme niveau som parkeringsarealet. Til kassevogne anbefales 4,5 meter i bredden og 8 meter i længden.

Under inspektionen opmålte min medarbejder de tre handicapparkeringspladser til at være 3,5 x 5 meter. Den måde som pladserne er placeret på, gør dog at det – uanset den begrænsede størrelse – også er muligt for kørestolsbrugere med kassevogne at benytte sig af de tre pladser.

Pladsernes størrelse giver mig således ikke i sig selv grundlag for bemærkninger. Jeg går ud fra at længden og bredden af handicapparkeringspladserne vil indgå i Aalborg Kommunes generelle overvejelser som nævnt ovenfor.

Parkeringspladsen er ikke forsynet med ledelinjer eller lignende hjælp for stærkt svagsynede og blinde.

Jeg går ud fra at dette skyldes at svagsynede og blinde er tænkt at skulle bruge indgangen til borgmesterens afdeling fra Boulevarden, henholdsvis indgangen til Borgerservice fra Rantzausgade. Jeg beder for en ordens skyld Aalborg Kommune om at oplyse om det er rigtigt forstået."

Om selve borgerservicelokalet er anført følgende i rapporten:

"Borgerservicelokalet er et smalt, langstrakt rum med indgange i midten af den ene langside og i den ene ende (fra Rantzausgade).

Lige inden for indgangsdøren (fra parkeringspladsen) sidder nummersystemet, der er placeret i en god højde, også for kørestolsbrugere. Oplysningerne på tavlen er (...) også på engelsk.

Nummersystemet angiver samtidig hvilken form for service kontoret tilbyder.

Skattemedarbejderne har deres skranke til højre for indgangsdøren, de andre servicemedarbejdere til venstre.

Det blev under inspektionen oplyst at nummersystemet er ved at blive skiftet ud.

Når borgeren har trukket et nummer, er der et areal hvor det er muligt at vente indtil det bliver ens tur (en siddegruppe ud til parkeringspladsen).

Afstanden fra ventearealet og til skranken der bruges af SKAT, er meget lille i højre side af rummet i forhold til indgangen: mindre end 2 m. Det er således ikke muligt at opnå en sikker form for diskretion hvis man som borger henvender sig til denne del af Borgerservice, og der er andre borgere der venter. Der er – formentlig af samme grund – ingen diskretionslinje i denne del af borgerservicekontoret.

Også udformningen af området (til venstre for indgangen) med borgerbetjente computere – med åbne skærme som vender ud mod eventuelle ventende borgere – er problematisk i henseende til diskretion.

Jeg går ud fra at det som jeg har anført om diskretionsforholdene, vil indgå i Aalborg Kommunes generelle overvejelser nævnt nedenfor.

Skranken som hører til SKAT, er ekstraordinært høj (119 cm).

Lederen af Borgerservice forklarede at der løber en å under denne del af rådhuset, og at en del kabler mv. derfor nødvendigvis har måttet føres oven over jorden (i den nederste del af skranken).

Uanset disse noget usædvanlige forhold går jeg ud fra at der kan findes en teknisk løsning således at skranken mv. kan blive indrettet mere hensigtsmæssigt af hensyn til kørestolsbrugere. Jeg henstillede under inspektionen at Aalborg Kommune forsøger at finde en sådan løsning på problemet med den meget høje skranke.

Jeg beder kommunen om at oplyse hvad min henstilling har givet anledning til.

Der er forskellige steder i lokalet skranke med ansøgningsblanketter og lignende til udfyldelse i hånden.

Som det fremgår af illustrationen, er også denne højde – og højden på de andre tilsvarende skranker – uhensigtsmæssig for kørestolsbrugere [udeladt her; min bemærkning].

Borgerservicelederen oplyste imidlertid at det er almindeligt at en medarbejder i åbningstiden opholder sig i området for publikum med henblik på at hjælpe borgerne ved computeren. Computerløsningen er således hovedreglen, og den papirbaserede udgave undtagelsen.

Der var cirka midt i lokalet et edb-bord på en søjle. Det viste sig under inspektionen at det ikke var muligt at variere højden på bordet. Med et vist besvær lykkedes det at få tastaturet placeret i en passende højde for en kørestolsbruger (...).

Udgangspunktet for min vurdering af tilgængelighedsforhold er som allerede nævnt at mennesker med handicap så vidt muligt skal være selvhjulpne. Dette gælder også kørestolsbrugere.

Jeg forstod på borgerservicelederen og på kommunens ledende arkitekt at (bl.a.) de forhold som jeg har været inde på ovenfor (højden af skranker og edb-bordet), vil blive overvejet nærmere. Jeg beder om underretning om resultatet af disse mere generelle overvejelser om en anden indretning af borgerservicelokalet der er mere hensigtsmæssig, også for kørestolsbrugere og andre mennesker med handicap.

Heller ikke automaten med drikkevand er indrettet så den er egnet for kørestolsbrugere (betjeningsknappen blev målt til at sidde i en højde af 168 cm over gulvet).

Jeg går ud fra at også dette forhold vil indgå i kommunens overvejelser som nævnt ovenfor.

Glasdørene i indgangspartierne er forsynet med kommunens logo i øjenhøjde, og logoet fungerer således som en tværmarkering som gør det muligt for svagsynede at se at de står foran en lukket dør.”

Om handicaptoliet i Borgerservice er anført følgende i rapporten:

”Der var ingen steder i Borgerservice et skilt som markerede at der til Borgerservice var tilknyttet et handicaptoliet.

På forespørgsel oplyste borgerservicelederen at dette straks ville blive rettet. Dette tog jeg til efterretning.

Med det tidligere bygningsreglement fra 1995 kom der – i modsætning til det afløste bygningsreglement fra 1982 (punkt 4.3.4) – detaljerede regler om indretning af handicaptolletter. I bygningsreglementet fra 2008 er detaljeringsgraden tiltaget yderligere. Tilsvarende gælder naturligvis BR10.

I DS 3028:2001, punkt 4.5, er anbefalingerne for handicaptolletter i bygninger der er åbne for offentligheden, bl.a.:

- at der skal være et frit manøvreareal på mindst 1,5 m i diameter,
- at wc'et skal have en højde på 0,48-0,50 m til overkant af toiletskålen (inklusive sæde),
- at wc'ets forkant skal placeres 0,8 m fra bagvæg,
- at håndvaskens overkant placeres 0,78-0,80 m over gulvet,
- at håndklæder, servietautomat eller anden tørremulighed anbringes inden for rækkevidde af såvel stående som siddende der befinder sig foran håndvasken eller sidder på wc'et,
- at spejl skal kunne benyttes af såvel stående som siddende, det vil sige række fra 0,9 til 1,9 m over gulv, og
- at knage placeres på dørens inderside 1,2 m over gulv.

Handicaptollettet i Borgerservice, som er fra tiden før de ovenfor nævnte regler kom til, opfylder kun en del af disse anbefalinger. Der var således opklappelige armstøtter på begge side af toiletet i den rigtige højde og med den anbefalede indbyrdes afstand (60 cm). Det var også muligt at nå sæbebeholderen fra wc'et; i modsætning til håndklædeholderen.

Handicaptollettet har en i forhold til formålet god størrelse, men bar præg af at der ved indretningen ikke har været tilstrækkelig opmærksomhed på de mange forskellige funktioner og krav. Efter min opfattelse burde det således være muligt at indrette handicaptollettet på en måde som er mere hensigtsmæssig for brugerne.

Jeg henstiller til Aalborg Kommune at gennemgå handicaptollettet i lyset af de regler og anbefalinger som gælder for nybyggeri, og overveje på hvilken måde de eksisterende muligheder bedre kan udnyttes. Jeg beder kommunen om at underrette mig om hvad min henstilling fører til.

På den ene side af toilettet er der et friareal af en vis bredde. Mine medarbejdere og jeg noterede os at der var 'god plads til venstre for toilettet', men der blev ikke taget dette mål, og det blev således ikke kontrolleret om der her – i modsætning til handicaptoliet i borgmesterens afdeling – er den frie afstand på 0,9 m som følger af bygningsreglementet fra 1995 (jf. den vejledende pjece om reglementets tilgængelighedskrav der er udgivet i december 1996 af Center for Ligebehandling af Handicappede i samråd med Bygge- og Boligstyrelsen; jeg henviser til det der er anført i pjecen på side 27). Jeg bemærker at afstandskravets overholdelse er afgørende for om en kørestolsbruger kan manøvrere sin kørestol hen ved siden af toilettet, og for om den pågældende overhovedet kan bruge toilettet.

Jeg går ud fra at dette forhold vil indgå i Aalborg Kommunes gennemgang nævnt ovenfor og dermed også i den efterfølgende underretning af mig.

...”

I maj måned 2011 blev der gennemført en handicaptilgængelighedsinspektion af en togrejse fra Vordingborg via Roskilde til Kalundborg med en kørestolsbruger. I Kalundborg blev der også foretaget en inspektion af skadeklinikken der.

Ud over de konkrete resultater af de inspektioner Folketingets Ombudsmand har foretaget, er det ønsket at der ved disse inspektioner og ved offentliggørelse af inspektionsrapporterne skabes en sådan opmærksomhed om området at inspektionerne får en afsmittende betydning for andre myndigheder inden for de samme områder. Det søges også opnået ved at sende pressemeddelelser ud og kontakte relevante tidskrifter.

Folketingets Retsudvalg bliver som bekendt løbende orienteret om inspektionsrapporterne og opfølgingsrapporterne, og rapporterne bliver løbende offentliggjort på Folketingets Ombudsmands hjemmeside.

10. Inspektionsvirksomhed bortset fra de egentlige handicaptilgængelighedsinspektioner

Ved alle inspektioner af institutioner i offentlige bygninger (f.eks. fængsler, arresthuse, sociale og psykiatriske bosteder og psykiatriske afdelinger) er opmærksomheden også rettet mod handicaptilgængelighedsspørgsmålet. Det vil typisk kun fremgå udtrykkeligt af rapporten om inspektionen hvis der er særlig anledning til det.

Folketingets Ombudsmand har siden embedet blev oprettet, foretaget inspektioner af psykiatriske afdelinger. Inspektionsvirksomheden er efter den 1. januar 1997 blevet væsentligt forøget også på dette område. Der er således siden den 1. januar 1997 gennemført 37 inspektioner af psykiatriske afdelinger, 11 inspektioner af psykiatriske bosteder og 6 inden for distriktpsychiatrien.

Også sociale bosteder er i et vist omfang blevet inspiceret siden embedet blev oprettet, og inspektionsvirksomheden på dette område er også blevet øget efter den 1. januar 1997, hvor der er foretaget inspektioner af 15 bosteder. Inspektionerne er sket på steder hvor beboerne har svære handicap, og bostederne er blevet inspiceret bl.a. med henblik på at påse at de enkelte regioner og kommuner lever op til deres tilsynsforpligtelse efter de gældende bestemmelser.

11. Konkrete/generelle sager

Folketingets Ombudsmand behandler hvert år et stort antal sager som også har relation til spørgsmålet om ligebehandling af mennesker med handicap. Der kan navnlig være tale om sager inden for det socialretlige område og inden for psykiatrien. Der kan også være tale om sager inden for byggelovgivningen.

1. I 2009 blev der behandlet flere sager hvor jeg havde lejlighed til at tage stilling til bestemmelser i FN's handicapkonvention. To af disse sager er gengivet i redegørelsen for 2009. Nedenfor er gengivet uddrag af min konklusion i den ene sag. Citatet angår den retlige betydning af konventionen:

”Det fremgår af bemærkningerne til forslaget til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af handicapkonventionen (B 194/2008-09) at Danmark ved ratifikationen har forpligtet sig til at indrette sin lovgivning og sin administrative praksis sådan at konventionens krav opfyldes. Det siges videre at konventionen indeholder visse bestemmelser som efter regeringens vurdering har en sådan karakter at de skal være gennemført ved lov forud for ratifikationen. I alle de berørte tilfælde var der ifølge bemærkningerne på tidspunktet for fremsættelsen af forslaget til folketingsbeslutning (den 22. april 2009) allerede vedtaget relevant lovgivning i Danmark.

Som det fremgår ovenfor, er FN's handicapkonvention – i modsætning til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – ikke inkorporeret ved lov, men er opfyldt i dansk ret dels ved en konstatering af normharmonie, dels ved gennemførelse af ny lovgivning (såkaldt omskrivning). (...)

Også konventioner der er gennemført ved konstatering af normharmonier og omskrivning, er imidlertid en relevant retskilde og kan inddrages ved fortolkningen og anvendelsen af dansk ret. Ved beskrivelsen af internationale konventioners status i dansk ret har man i den juridiske litteratur navnlig talt om fortolkningsreglen, formodningsreglen og instruktionsreglen.

Efter fortolkningsreglen skal danske retsregler ved fortolkningstvivel fortolkes på en måde der bringer dem i overensstemmelse med landets internationale forpligtelser. Formodningsreglen indebærer at de retsanvendende myndigheder og domstolene skal tage deres udgangspunkt i at Folketinget må formodes ikke at ville handle i strid med Danmarks folkeretlige forpligtelser, og at de retsanvendende myndigheder og domstolene derfor skal anvende de nationale regler på en måde der undgår brud på den internationale ret. Endelig beskriver instruktionsreglen hvordan administrative myndigheder skal forholde sig når de på et relativt skønsmæssigt retsgrundlag skal træffe afgørelse eller regulere, og hvor international regulering kan have betydning for udnyttelsen af den administrative beføjelse. Reglen er udtryk for at administrative myndigheder har pligt til at inddrage folkeretlige forpligtelser ved udnyttelsen af skønsmæssige beføjelser.

Se i det hele Betænkning nr. 1407/2001, Inkorporering af menneskerettighedskonventioner i dansk ret, s. 24 ff.”

2. To konkrete sager som er behandlet i 2010, kan have interesse til illustration af Folketingets Ombudsmands arbejde med området ligebehandling af mennesker med handicap:

a. I den ene sag fik en person med handicap af sin kommune afslag på tilskud til udskiftning af et udstødningsrør på sin bil. Det sociale nævn godkendte afslaget. Borgeren havde tidligere fået bevilget lån til køb af bil og tilskud til særlig indretning af bilen i form af bl.a. en lift. For at liften kunne monteres, skulle bilen ombygges. Ombygningen omfattede en specialtilvirkning af udstødningsrøret idet liften ellers ikke kunne monteres. Da udstødningsrøret senere skulle udskiftes, mente myndighederne ikke at der var tale om en særlig indretning som der efter bilbekendtgørelsen kunne ydes tilskud til. Der var ikke tale om en ændring af bilens funktion på grund af borgerens handicap. Desuden var et udstødningsrør en almindelig indretning på enhver bil.

Ombudsmanden udtalte at en særlig indretning ikke behøvede være en indretning der tjente til at lette den handicappede borgers placering i bilen. Det kunne – som tilfældet var i sagen – også være en indretning der tjente til at lette placeringen af nødvendige hjælpemidler i bilen. Efter at udstødningsrøret var blevet specialtilvirket, kunne det

ikke længere karakteriseres som standardudstyr. Ombudsmanden mente derfor med henvisning til bl.a. kompensationsprincippet at det var tvivlsomt om kommunen havde kunnet afvise at yde borgeren hjælp til i hvert fald den meromkostning som fulgte af specialtilvirkningen af udstødningsrøret. Ombudsmanden henstillede til det sociale nævn at genoptage sagen eller hjemvise sagen til fornyet behandling hos kommunen. Det sociale nævn hjemviste sagen til kommunen, der på baggrund af ombudsmandens udtalelse traf en ny afgørelse og bevilgede tilskud til udskiftning af udstødningsrøret.

b. I en anden sag klagede en mand til ombudsmanden over at en kommune havde truffet afgørelse om at der skulle ske fradrag i hans ledighedsydelse for den tilskadekomstpension som han modtog fra en anden kommune. Grunden til at han fik tilskadekomstpension, var at han havde været udsat for en arbejdsskade mens han arbejdede i den anden kommune. Kommunens afgørelse var blevet stadfæstet af beskæftigelsesankenævnet.

Ombudsmanden kunne ikke kritisere kommunens og beskæftigelsesankenævnets afgørelser. Det skyldtes at afgørelserne var i overensstemmelse med administrativ praksis som var meldt ud i en principafgørelse fra Ankestyrelsen om spørgsmålet. Ombudsmanden rejste dog samtidig en egen drift-sag over for Ankestyrelsen om principafgørelsen.

I bekendtgørelse om fradrag i arbejdsløshedsdagpenge var der fastsat en særlig regel om at der ikke skulle ske fradrag for tilskadekomstpension. På det tidspunkt mandens sag blev afgjort, fandtes der ikke en tilsvarende bestemmelse i bekendtgørelse om fradrag i ledighedsydelse. En sådan bestemmelse blev først indsat senere.

I forbindelse med egen drift-sagen udtalte Ankestyrelsen og Beskæftigelsesministeriet at reglerne om fradrag i ledighedsydelse ved forskellige indtægter skulle følge reglerne om fradrag i dagpengesystemet. Ankestyrelsen og Beskæftigelsesministeriet mente at man også kunne nå frem til denne retstilstand før der blev indsat en bestemmelse i bekendtgørelsen om fradrag i ledighedsydelse om at der ikke skulle ske fradrag for tilskadekomstpension. Det skyldtes at bekendtgørelsens bestemmelser ikke skulle forstås som værende udtømmende, og at det manglende fradrag for tilskadekomstpension kunne rummes i bekendtgørelsens ordlyd om at der ikke skulle ske fradrag for "arbejdsfri indtægter", herunder erstatning efter arbejdsskadeforsikringsloven.

Ombudsmanden erklærede sig i en udtalelse af 4. november 2010 enig med Ankestyrelsen og Beskæftigelsesministeriet og henstillede i det lys til Ankestyrelsen at genoptage principafgørelsen.

Den 29. marts 2011 traf Ankestyrelsen en ny afgørelse i den sag der lå til grund for den tidligere principafgørelse. Principafgørelsen blev samtidig kasseret. Den 18. april 2011 oplyste Ankestyrelsen at styrelsen ville offentliggøre en ny principafgørelse i begyndelse af maj 2011 og samtidig ville orientere kommunerne og beskæftigelsesankenævnene om den nye afgørelse. Ankestyrelsen oplyste at styrelsen i den forbindelse ville bede kommunerne og beskæftigelsesankenævnene om at tage stilling til eventuelle sager der måtte være afgjort i tidsrummet mellem den nye og den gamle principafgørelse.

Den 6. maj 2011 offentliggjorde Ankestyrelsen et nyhedsbrev på sin hjemmeside i overensstemmelse med det som var oplyst i brevet af 18. april 2011.

3. Folketingets Ombudsmand har anmodet Region Hovedstaden om at blive holdt orienteret om et projekt om tilgængelighed til regionens hospitaler, psykiatri og handicapinstitutioner.

Regionen har i brev af 25. maj 2011 oplyst følgende:

”Som følge af serviceeftersynet af handicaptilgængeligheden på regionens virksomheder, har regionen i 2010 gennemført arbejdet med at tilvejebringe individuelle handlingsplaner for handicaptilgængelighed for regionens virksomheder. Handlingsplanerne omfatter tilgængeligheden for selvtransporterende handicappede på regionens virksomheder.

Region Hovedstadens Serviceudvalg, som er et politisk underudvalg, har medvirket til at definere processen.

I forbindelse med dette arbejde blev der i 2010 afholdt møde med Danske Handicaporganisationer og Sammenslutningen af Unge med Handicap, der fandt arbejdet relevant og fyldestgørende. Endvidere er afholdt et møde i regionens Serviceudvalg med deltagelse af handicaporganisationerne, hvor det pågående arbejde blev præsenteret og diskuteret.

Formålet med handlingsplanerne var at give virksomhederne et overblik over, hvilke tiltag der bør gennemføres for at gøre det praktisk muligt for selvtransporterende handicappede patienter og pårørende at komme frem til de ønskede ambulatorier og sengeafsnit. Handlingsplanerne bygger på gældende lovgivning, herunder BR08.

For at understøtte virksomhedernes arbejde med handlingsplanerne har administrationen gennemført følgende aktiviteter:

- Udarbejdet en procesplan i dialog med Serviceudvalget
- Gennemført et kursus i handicaptilgængelighed
- Udarbejdet en prioriteringsvejledning
- Udarbejdet et 'priskatalog'
- Gennemført vejledning på stedet ved besøg af tilgængelighedskonsulenten

Status forår 2011

Med afsæt i den kortlægning, som har fundet sted, er der nu udarbejdet en samlet økonomisk oversigt over forbedringstiltag for regionens virksomheder, hvor forbedringstiltagene er prioriteret.

De højest prioriterede forbedringstiltag omfatter temaer som parkeringsforhold, adskillelse af kørende og gående trafik, forbedringer på trapper, etablering af håndlister ved trapper, renovering af eksisterende toiletrum i de offentlige arealer, bredere døre og etablering af skilte ved indgang, etc. De højest prioriterede forslag skønnes udgiftsmæssigt at beløbe sig til ca. 30 mio. kr.

Øvrige prioriterede forslag omfatter eksempelvis bedre belægningskvalitet på adgangsveje, etablering af elevatorer og løfteplatforme, bedre belysning, markering af glasdøre, montering af døråbnere, informationsskranke, etablering af teleslynge etc. De samlede forbedringstiltag beløber sig til ca. 110 mio. kr.

Regionens Serviceudvalg har drøftet virksomhedernes handlingsplaner inkl. de økonomiske vurderinger. Serviceudvalget har anbefalet, at indsatsen sker med udgangspunkt i den nu foreliggende prioritering, således at der tages udgangspunkt i de højest prioriterede forbedringstiltag samt etablering af elevatorer og løfteplatforme. Herudover har udvalget anbefalet at regionen indgår i samarbejde om anvendelse af de nyeste innovative tilgængeligheds løsninger, som f.eks. way-findingsmetoder.

Realiseringen af handlingsplanens forslag vil blive iværksat inden for de økonomiske rammer, som ligger i hospitalernes budgetter til renovering og vedligeholdelse, idet der samtidig vil være sat fokus på behovet for at tilvejebringe centrale midler til renoveringsarbejder og handicaptilgængelighed som led i arbejdet med budget 2012-2015.

Region Hovedstaden har i budget for 2011 afsat 5 mio. kr. til et pilotprojekt. Pengene er øremærket til Glostrup Hospital, der har igangsat arbejdet. Pilotprojektet får funktion som et demonstrationshospital for tilgængelighed og vil på den måde være løftestang for regionens andre hospitaler. Pilotprojektet vil samtidig, i samarbejde med en virksomhed, bidrage til udvikling af nye, digitale, tekniske eller teknologiske løsninger på tilgængelighedsproblemer.”

I brev af 30. maj 2011 til regionen skrev Folketingets Ombudsmand at ombudsmanden havde noteret sig det oplyste.

12. Folketingets Ombudsmands arbejde – virkning af bedømmelsesgrundlag

Der findes ikke i ombudsmandsloven særlige regler for ombudsmandens behandling af sager og spørgsmål som angår ligebehandling af mennesker med handicap. Sager og spørgsmål herom behandles således som udgangspunkt efter de regler der i almindelighed gælder for ombudsmandens virksomhed. På dette særlige område indgår imidlertid også, som nævnt ovenfor, et mere praktisk orienteret bedømmelsesgrundlag.

Også fordi ombudsmandens udtalelser ikke er retligt bindende, lægger ombudsmanden – når ombudsmanden afgiver udtalelser, eventuelt også kritik, henstillinger og anbefalinger – afgørende vægt på en grundig undersøgelse kombineret med en velunderbygget argumentation. Det har betydning for at myndigheden tilslutter sig ombudsmandens opfattelse og efterkommer en eventuel henstilling.

I praksis bliver ombudsmandens henstillinger og anbefalinger så godt som altid efterkommet af myndighederne.

Danmark tiltrådte som flere gange nævnt den 28. maj 2009 ved folketingsbeslutning FN's konvention om rettigheder for personer med handicap. Konventionen er nu et vigtigt arbejdsredskab for stat, regioner og kommuner – og også for Folketingets Ombudsmands arbejde på området. Opmærksomheden vil således – også fra ombudsmandens side – være rettet mod at konventionens borgerlige og politiske rettigheder er opfyldt, og mod at der arbejdes hen imod at sikre at konventionens økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder efterleves.

For fuldstændighedens skyld bemærkes det at også bestemmelser i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, der er inkorporeret ved lov og gælder direkte i dansk ret, i nogle tilfælde kan tillægges betydning. Jeg kan i den forbindelse f.eks. henvise til

en dom af 30. september 2010 fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (Furcas-sagen). Sagen angik en person som lider af muskelsvind. Han var blevet afskediget mod sin vilje fra et telekommunikationsværksted og anførte at han på grund af sit handicap havde vanskeligt ved at varetage sine interesser i en klagesag på grund af manglende handicaptilgængelighed til offentlige myndigheder. Menneskerettighedsdomstolen fandt at artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (Ret til respekt for privatliv) ikke finder anvendelse som en generel regel hver gang en persons hverdagsliv påvirkes af manglende tilgængelighed til offentlige bygninger. Domstolen fandt imidlertid generelt at bestemmelsen i artikel 8 finder anvendelse i tilfælde hvor manglende tilgængelighed forhindrer en person i at udnytte sin ret til personlig udvikling og til at etablere og udvikle sit forhold til omverdenen.

Udsendelsen af denne redegørelse giver et overblik over det meget store antal – store som små – initiativer der tages på området for ligebehandling af mennesker med handicap. Fra reaktionerne på de tidligere udsendte redegørelser er jeg bekendt med at redegørelserne i sig selv har en gunstig virkning for arbejdet på området.

13. Underretning

Redegørelsen sendes, foruden til Folketingets Retsudvalg og § 71, stk. 7-tilsynet, til følgende:

- Beskæftigelsesministeriet
- Finansministeriet
- Forsvarsministeriet
- Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
- Indenrigs- og Sundhedsministeriet
- Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration
- Justitsministeriet
- Kirkeministeriet
- Kulturministeriet
- Miljøministeriet
- Klima- og Energiministeriet
- Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling
- Socialministeriet
- Skatteministeriet
- Statsministeriet
- Transportministeriet
- Udenrigsministeriet

- Undervisningsministeriet
- Økonomi- og Erhvervsministeriet
- Beredskabsstyrelsen
- Ankestyrelsen
- SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Servicestyrelsen
- Sundhedsstyrelsen
- IT- og Telestyrelsen
- Universitets- og Bygningsstyrelsen
- Arbejdsmarkedsstyrelsen
- Slots- og Ejendomsstyrelsen
- DSB/Banedanmark
- Rigsrevisionen
- Kulturarvsstyrelsen
- Det Centrale Handicapråd
- Institut for Menneskerettigheder
- Danske Handicaporganisationer

Redegørelsen optages i Folketingets Ombudsmands beretning for 2010 og offentliggøres på Folketingets Ombudsmands hjemmeside, www.ombudsmanden.dk.

Hans Gammeltoft-Hansen